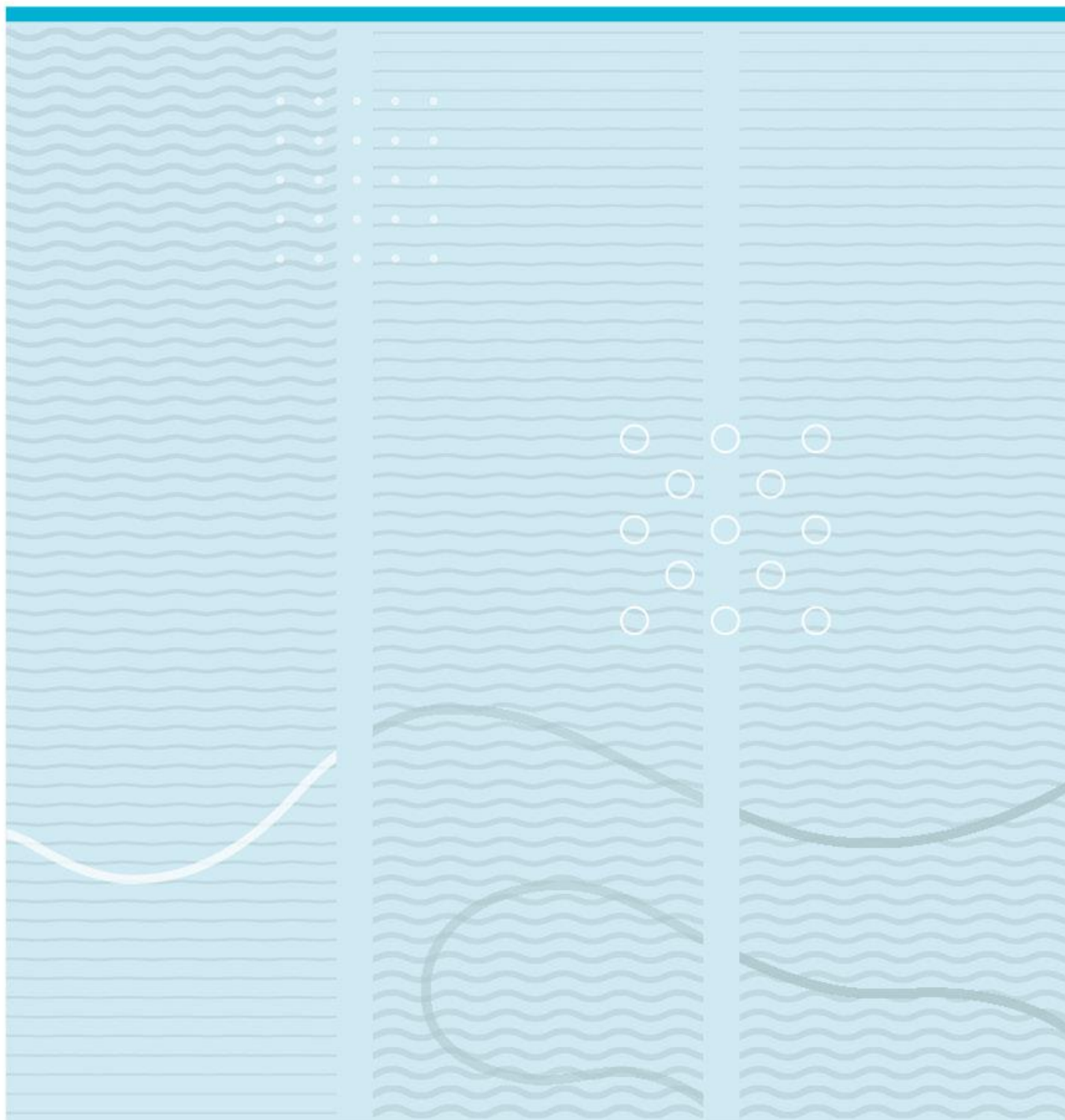

Qaasin Sheeqo Abdullahi

Integreringsmangesidige-Hvordan erfarer somaliere integrering i Norge?

En kvalitativ studie om somalieres integrering

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for USN Handelshøyskolen
Institutt for Økonomi, Historie og samfunnsvitenskap
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2021 Qaasin Sheeqo Abdullahi

Denne avhandlingen representerer 30 studiepoeng

Sammendrag

I Norge har integrering vært en stor del av samfunnsdebatten de siste 20 årene. Det finnes tidligere forskning på somaliere i Norge og funnene av disse studier tyder på problematiske sider av integrering. Formålet med studien har vært å få innsikt i hvordan sju utvalgte somaliere opplever integrering og hva de mener er betydningsfulle faktorer som påvirker integreringsprosessen. I min studie fokuserer jeg på informantenes erfaring med integrering og hva de selv mener er årsak til problemene rundt integrering, samt hvordan de forstår integrering. Videre undersøker jeg faktorer som kan både hindre og fremme somalieres integrering i Norge.

Jeg har brukt Nettverk og sosial kapital teori for å belyse datamaterialet, og anvendt analytiske begreper som integrering, assimilering, segregering og kultur. Studiens empiriske materiale bygger på kvalitative intervjuer med sju somaliske menn som kom til Norge i en voksen alder. Analysen tar utgangspunkt i fenomenologiske tilnærminger og er delt i fire hovedtemaer; 1.Erfaring med integrering. 2.Ulike nettverksbetydning for integrering. 3.Kultur og religions rolle og 4.språk. Kategoriene forsøker å svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene som inngår i denne studien. Analysen tar utgangspunkt i informantenes beskrivelser og jeg har brukt flere sitater som illustrerer hva deltakerne mener om teamet.

Resultatet viser at informantene ser integrering som nødvendig og et krav til å fungere som innbygger og borger i Norge og konsekvensene er negative for en ikke-integrert person i samfunnet. Integrering erfarer som ensidig og somaliere og andre innvandrere blir ofte gjort ansvarlige for integreringsprosessen. Ulike krav settes for innvandrere hvilket viser til at det er mindre engasjement og gjensidighet fra majortitesside. Et viktig funn er at informantene gir uttrykk for at individuelt ansvar og innsats er viktig, til tross for all tilgjengelig statlig og frivillige integreringsarbeid. utfordringer på arbeidsmarked oppleves negativ og svekker integrering på arbeidsarenaer. Det informantene legger til å være integrert er deltakelse i arbeidsliv, skole, relasjoner med nordmenn, god Norsk kunnskaper, forståelse av norsk system, regler og samtidig at man følger disse regler. Språk nivå, deltakelse i ulike nettverk, kulturelle forskjeller og religionspraksisser sees som betydningsfulle faktorer som har mye å si om informantenes integrering.

Abstract

Integration has been a large part of the political and social debates in Norway for the past decades. Previous studies have been done about Somalis in Norway and the findings of these studies shows problematic aspects of integration in the Norwegian society. The purpose of this master thesis has been to gain insight into how seven selected Somalis experience integration and what they believe are significant factors that affect the integration process. The focus in my study is the informants' experience with integration and what the informants mean is the cause of the problems around integration, as well as how they understand integration. Furthermore I examine factors that can both prevent and promote the integration of Somalis in Norway. I have used Network and social capital theory to illustrate the data material and applied analytical concepts such as integration, assimilation, segregation and culture. The empirical material of the study is based on qualitative interviews with seven Somali men who came to Norway as adults. The analysis is based on a phenomenological approach and identified four main themes; 1. Experience with integration. 2. Significance of different networks for integration. 3. The role of culture and religion and 4. Language. The categories answer the research problem and the research questions that were formed in this study. The analysis is based on the informants' descriptions and I have used several quotes to illustrate what the participants think about the themes. The result shows that the informants see integration as necessary and required to function as a resident and citizen in Norway, and the consequences are negative for a non-integrated person in the society. Informants experience integration as one-sided and Somalis and other immigrants are often made responsible for the integration process. Different requirements are set for immigrants and it indicates that there is less commitment and mutual responsibility from the majority side. A key finding is that the informants express that individual responsibility and efforts are important, despite all available government and voluntary integration work. Challenges in the labour market are seen as negative that weakens integration in the working life. What the informants relate and describe to being integrated is participation in working life, schools, relations with the Norwegians, good Norwegian language knowledge, understanding the system, rules of Norway and at the same time following these rules. Language level, participation in different networks, cultural differences and religious practices are seen as significant factors and have a lot to say about the informants' integration.

Forord

Denne masteravhandlingen representerer avslutning på mitt toårige masterstudium i samfunnsanalyse ved Universitetet i Sørøst Norge (USN). Reisen med å fullføre denne oppgaven var både spennende og utfordrende. Prosessen var lærerikt gjennom alle faser. Det var interessant å forske på dette teamet og forhåpentligvis kan studien bidra til feltet somalisk integrering i Norge. Jeg takker til alle som støttet meg. Først av alt jeg vil takke deltakende i denne studie som har delte med meg viktige kunnskaper og erfaringer og uten deres vilje til å delta ville ikke denne studien gjennomførte. Jeg vil rette en stor takk til min veileder Trond Løyning som har vært med meg i prosessen. Takk for god og konstruktiv veiledning. Jeg vil takke min kjære familie som alltid har støttet og motiverte meg. Til slutt jeg ønsker å dedikere dette til minne om min snill far Sheeqo som gikk bort for sju år siden. Han var styrke i mitt liv og inspirerte meg for å ta høyere utdanning. Han la grunnlag for den personen jeg er og lærte meg verdifulle verdier i livet. «Måtte Allah gi han beste plass i Jannah»

Qaasin Sheeqo Abdullahi

Notodden, 14.September 2021

Innhold

Sammendrag	4
Abstract.....	5
Forord	6
1.1 innledning- Forskningstemaet- Integrering	9
1.1.2 Temaets aktualitet.....	11
1.1.3 Bakgrunn for temaet.....	11
1.2.1 Problemstilling og avgrensing.....	12
1.2.2 Oppgavens formål.....	13
2.0 Teori og tidligere forskning.....	14
2.1 Integrering.....	14
2.2 Transnasjonalisme	15
2.3 Kultur.....	16
2.4 Sosial kapital teori	17
2.5 Tidligere forskning.....	20
2.5.1 Hva vet vi om Somaliere	20
3 Metode.....	23
3.1 Kvalitative forskningsdesign	23
3.1.1 kvalitative intervju.....	23
3.2 Utvalget og informant rekruttering	27
3.3 Analyse	29
3.4 Forskerrollen	29
3.5 Forskningsgyldighet.....	30
4 Presentasjon av funnene	32
4.1.0 Hvordan oppleves integrering.....	32
4.1.1 Integrering som Nødvendig og krav.....	32
4.1.2 Opplevelser av ensidig integreringsprosess.....	34
4.1.3 Integrering som individuelle avgjørelse -Eget bidrag og innsats er viktige	35
4.2 Oppfatning om å være integrert.....	38
4.3 Betydning av språk for integrering	41
4.4.0 Hvordan oppleves ulike nettverk om integrering.....	43
4.4.1 Brobyggende nettverk innvirker integrering	44

4.4.2 Bindende nettverk innvirker både positiv og negativ for integrering.....	45
4.4.3 Rollen frivillighet og møtearenaer har for integrering.	46
4.5.0 Kultur og religion	48
4.5.1. jeg har min kultur	48
4.5.2. Religion er utgangspunkt for individuelle valg.....	50
4.6 Oppsummering.....	52
5.0 Drøfting av oppgavens funn	53
5.1 Erfaring med integrering	53
5.2 Integrering og individ.....	54
5.3 Religion og kultur i integreringssammenheng.....	57
5.4 Funnene i lys av nettverk og sosial kapital.	59
5.5 Språk er en viktig Nøkkel	62
6. konklusjon.....	64
6.1 Hvordan erfarer utvalget integrering i Norge?.....	64
6.2 Hva legger det i å være integrert?.....	65
6.3 Hvilke faktorer oppfatter informantene innvirker somalisk integrering i Norge?	65
Referanser	67
Vedlegg: 3.....	71

Innledning- Forskningstemaet- Integrering

Norge har blitt flere etniske og kulturelt mangfold siden arbeidsinnvandrere og flykninger kom til Norge på 1970 tallet og Integrering har vært aktuell siden folk med annerledes kultur kom til Norge. Per januar 2021 andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er på 997942 og utgjør 18,5% av total befolkning i Norge (SSB, 2021) og har bakgrunn fra mer enn 200 land og selvstyrte områder. I 2015 var året med største flyktningstrømmen, og det er flere årsaker til innvandring alt fra flukt, krig og økonomisk motiver og Folk som kommer til Norge med bringer sine kulturelle verdier, religion og identitet, (Brochmann, 2002, s. 27; 2006, s. 9). Temaet integrering er aktuelt i offentlig politisk debatt og denne masteroppgaven handler nettopp om dette. I første side i innledningskapittel skriver forsker Cora A. Døving sin bok om integrering teori og empiri.

«integrering er vår tids mantra: et mål for politikere, en sak for journalister og et tema for samfunnsvitere og debattanter» (Døving, 2009, s.7).

Dette viser aktualitet for temaet. Integrering er utfordrende og omstridt i norsk politikk, blant annet fordi integrering ikke alltid er vellykket som følge av at mange jobber med integrering i forskjellige offentlige instanser. Statlig, kommunale og frivillige aktører er involverte. Integrering er kompleks og preget av uklarheter og uenigheter om integreringspolitikk. Hvordan integrering forstås er omfattende diskusjon (NOU2017:2, s.165-166; Brochmann,2002, s.33).

Integrering handler om at innvandrere som kommer til Norge integrerer og inkluderes for å delta i samfunnet og samtidig beholde sine kulturelleopphav. Dette er en prosess og fører til at innvandrere og majoritet tilpasser gjensidig og helhet i samfunnet (Brochmann, 2002, s.32,37). Det er politisk enighet i Norge at innvandrere skal integrere med sin kultur og delta samfunnet på lik linje med majoritet, slik alle kan utnytte muligheter, ivaretatt sine rettigheter, er likeverd og samfunnet fungerer som helhet (Døving, 2009, s. 9). Ulike Innvandregrupper integrerer i varierende grad blant annet på grunn av kulturelle, historiske og sosiale faktorer som f.eks. utdanning fra hjemland, landbakgrunn og personlig forutsetninger. En problematisk side om integrering handler om hvordan man definerer temaet, hva som er målestokken og hvordan deltakelse på ulike arenaer tolkes.

Det er ulike tilpasningsmåter og grad innen minoriteter i Norge, noen omtales godt integrerte, mens andre defineres dårlig integrert. Oppgaven vil utforske hvordan somaliske innvandrere i Norge erfarer integrering og hva de oppfatter har betydelige innvirkning for deres integrering. I Norge har integrering en lang historie, og det som har startet som frivillig og humanitær bistand for nyankomne utviklet til å bli et politisk og faglig forvaltnings område (Døving, 2009; Engebrigtsen og Fuglerud, 2009). Dette tyder på statens ønske om styre og oppnå et vel fungerende samfunn der alle deltar. (Brochmann,2002, s.50). Både institusjonaliserte og frivillige aktører deltar i integreringsarbeid, og det er integrering og mangfoldsdirektoratet som har statlig ansvar for å iverksette nasjonal integreringspolitikk. Integrering innebærer deltakelse i arbeidslivet, utdanningsinstitusjoner, sosiale arenaer og lokalt miljø, slik at innvandrere blir en del av samfunnet og være med å bidra, men på innvandreres side er prosessen ofte knyttet til kulturelle, sosiale og identitets utfordringer.

Hensikten med integrering er å oppnå et mer inkluderende samfunn og fremmer deltakelse i ulike samfunnsarenaer særlig deltakelse på arbeidsliv for å bli økonomiske selvstendig (NOU2011:14, s.11) og skape felleskap og tilhørighet. På bakgrunn av dette styrker felleskap, hinder ulikheter og utenforskap. Integrering og inkludering brukes for å tematisere relasjonelle og strukturelle integrasjon mellom samfunnsborgere i ulike samfunnsarenaer (Rogstad,2011, s.158). Viktige virkemidler er statlig tiltaksprogrammer som f.eks. introduksjonsprogram, kvalifiseringsprogrammer, opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Dugnad fra frivillige, lokal samfunnet og næringsliv for en effekt integreringsarbeid. Til tross for disse gode tiltak det er ikke alltid integrering fungerer godt og er krevende prosess. En stor utfordring er innvandreres lave deltakelse på arbeidsmarked (Fauske,2014, s.12; Eriksen & Sajjad,2020, s. 28). Det er ikke bare arbeidsliv integrering handler, men også deltakelse på andre offentlige og sosiale arenaer. Integrerer kan sees i et individuelt perspektiv, gruppe eller samfunnet og gjenkjennes individuelle muligheter, grupperettigheter og samfunnet som helhet.

Ulike grupper i samfunnet kan omgås sammen uten å miste sin identitet, kultur og språk fordi integrering betyr ikke assimilering der nyankomne gjør seg like med majoritet, men felles deltakelse i samfunnsarenaer og følge norske regler og kjerneverdier i samfunnet. men problemene med integrering ofte ligger i det å finne balanse mellom å ta vare på egen kultur og identitet samtidig fungere i samfunnet. Integrering er også imot segregering og lukket miljøer i samfunnet, fordi ulike adskilte grupper i et

samfunn er skadelig, og Integrering står sentralt i innvandres debatt i Norge, og denne studie tar for seg integrering med et kvalitative opplegg med sju somaliske informanter

1.1.2 Temaets aktualitet

Forskningstemaer og ideer kommer av aktualiteten for samfunnet og ikke bare forskningssinteresser (Bukve, 2016, s. 188). Integrering er samfunnsrelevant og forskes omfattende. Vellykket integrering er til gode for individet og samfunnet mens mislykket integrering er et samfunnsproblem både økonomisk og sosialt. Politikk og lovgiving utformes i et Mangfoldig perspektiv for å sikre like muligheter og likeverdigheter i samfunnet som har medlemmer fra ulike etnisiteter og kulturer, derfor det er hensiktsmessig å produsere kunnskap om hvordan integrering forstås av ulike grupper. Jeg velger å studere hvordan somaliere erfarer integrering i Norge for å få Støre innsikt på somalisk integrering. Somaliere er av de størst ikke-vestlige innvandregruppene. De fleste er unge med kortbotid i Norge og omtales ofte i rapporter og medier som et dårlig integrert, marginaliserte på arbeids marked, bolig marked og fremstilles som vanskelig gruppe (Fangen,2008; Engebretsen & Fuglerud, 2009). De er annerledes kulturelt samt religiøse. Det er behov for kunnskap og problemforståelse i lys av hvordan somaliere selv opplever integrering, hva det legger til å tilpasse i det norske samfunnet. Integrering er meningsfylt sett fra minoritets perspektiv (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 81)

1.1.3 Bakgrunn for temaet

Forskningstemaer oppstår ofte ut fra eksisterende sosiale problemer (White,2017, s.22-23; Tjora,2021, s.18). Jeg ønsker å studere temaet på grunn av debatten om integrering, og måten somaliere fremstilles i offentlighet. Integrerings diskuteres på ulike perspektiver. Bedre forståelse er viktig slik at regjering omformulerer politikken og iverksetter tiltak som forbedrer integrering fordi innvandrers deltakelse på arbeidsliv, utdanning og samfunnsfelleskap er viktig for sosial likhet, samhold og velferdsbærekraftig. Den Norske velferdsmodellen trues dersom en stor andel av innvandrere blir utenfor arbeidsmarkedet. Det fører til både mindre skatteinntekter og økt statlig utgifter i form av støtte og velferd. En del studier viser til at somaliere kjennetegnes dårlig integrert, deltar lavt på arbeidsmarkedet, og scorer dårlig i offentlig målinger, men det er ofte sosiale og kulturelle utfordringer bak dette. Somaliere er en stor gruppe, derfor det er interessant å belyse hvordan selv somaliere forstår integrering

og hvilke faktorer som innvirker. Min bakgrunn og interesse spilte rolle for valg av temaet. Jeg er selv innvandrere i Norge og gjenkjenner problematikken rundt om tema. Jeg er en del av somaliere i Norge, og er opptatt av situasjonen av somaliere i Norge og følger nøye Mediedekning, og forskningsrapporter. Jeg har stor interesse å forske på somalisk integrering. Studien tar et somalisk utgangspunkt og studerer hva de selv mener.

1.2.1 Problemstilling og avgrensning

Et godt problem definisjon sikrer fokus gjennom helle oppgaven. Problemstilling i denne studie er et overordnet perspektiv for somalisk integrering i Norge. Oppgaven handler om å forstå hvordan somaliere erfarer integrering i Norge. Jeg ønsker å belyse hvordan utvalgt somalier opplever integreringsprosess i Norge, hvilke holdninger utvalget har om integrering og statligtilrettelagt integreringsprosess i Norge. Problemet med integrering er mangelfull entydig forståelse for både minoriteter og nordmann. Integrering har blitt et politiske debatt for politikerne, men sjelden inkluderes innvandreres opplevelser. Studien ønsker å skape mer kunnskap om hvordan somaliere innpasser i Norge.

Jeg formulerer problemstillingen slik.

Hvordan opplever somaliere integrering i Norge og Hvilke faktorer har innvirkning på somaliske integrering i Norge?

Med faktorer mener jeg betydelige forhold som deltakerne i denne studien oppfatter påvirker måten somaliere tilpasser seg i Norge. For å frembringe relevant data for svare på problemstillingen jeg vil operere med disse tre forskningsspørsmål som skal besvares.

1. Hva legger informantene i det i å være integrert?
2. Hvordan erfarer informantene integreringsprosess i Norge?
3. Hvilke faktorer opplever informantene har betydning for deres integrering?

Jeg avgrenser studiet til somaliere som kom til Norge i en voksen alder fordi integreringsprosessen gjerne oppleves mer krevende for dem enn for somaliere som ble født i Norge eller kom hit som barn. Disse gruppene har andre forutsetninger og regnes som ressurssterke med tanke på språk, nettverk og utdanning (Engebrigtsen & Fuglerud ,2009; fangen, 2008). Jeg bruker somaliere om de er norske borgere eller har bare

oppholdstillatelse i Norge. Jeg mener dette er hensiktsmessig fordi de fleste somaliere identifiserer seg med sin etniske tilhørighet om de bor i utlandet eller områder på afrikanshorn (Haakonsen, 2005, s. 14)

1.2.2 Oppgavens formål

Studienes formål er å belyse somalieres erfaring av integrering, og hva som har betydning for deres integrering. Jeg utforsker hvordan integrering oppfattes for utvalgte informanter, og er veldig interesserte i å gå i dybden og se integrering i lys av et somalisk perspektiv. Studien gir innblikk i hvordan somaliere som har kommet til Norge i en voksen alder opplever integreringsprosessen og møtet med det Norske samfunnet. Studien vil bidra på feltet somalisk forskning i Norge og deres deltakelse i arbeidslivet og samfunnsliv. Studiet vil bidra økt forståelse av gruppen og ønsker i min studie gjennom intervjuernes beskrivelser, å få innsikt om hvordan de forholder seg om temaet, da informantene har vært gjennom prosesser om etablering og integrering i Norge. Hensikten er å få mer kunnskap om erfaringer og hva som påvirker integrering for somaliere.

1.3 Oppgavens struktur

Oppgaven vil være delt i seks kapitler. Den første delen handlet om innledning og teamet, aktualitet, bakgrunn og formålet. Neste del tar for seg tidligere forskning og teoretiske ramme for oppgaven. Del tre handler om metoden som var anvendt. Del fire presenterer resultat. Del fem handler om drøfting av oppgavens funn og del seks konkluderer helle oppgaven.

2.0 Teori og tidligere forskning

Kapitalet handler om Teori og tidligere forskning. Jeg skal første begynne med begrepsavklaring i denne studie.

Majoritet- De som ikke har innvandrerbakgrunn i Norge

Minoritet- Innvandrere og deres norskfødte barn med innvandrere foreldre.

Innvandrere- Personer som selv har innvandret til Norge, og som er født i utlandet av utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre (SSB)

Nettverk- Flere relasjoner som er koblet sammen og knytter mennesker hverandre

Sosialkapital - Verdien og ressurser gjennom uformelle nettverk

2.1 Integrering

Begrepet omfatter integrasjon mellom ulike grupper i samfunnet, særlig det med innvandres innlemmelse i samfunnet. Émile Durham bidratt forståelse av begrepet og han mente fellesverdi og felleskap er en forutsetning for sosial integrasjon, og binder folk sammen. Forskere vektlegger ulike perspektiver. Døving vektlegger multikulturalisme der kjernen er å akseptere kulturelle forskjeller, og staten tilrettelegger sameksistens av ulike kulturer og bevaring av kulturelleopphav. Hun mener at et integrert samfunn danner en form for samhørighet blant en mangfoldig befolkning (Døving, 2009, s. 11). Brochmann ser integrering som læring og sosialisering prosess, og gjennom resosialisering, plikt og forventning lærer nyankomme samfunns regler og normer, være en del av en helhet og delta i samfunnet (Brochmann, 2002, s. 30-34). Dette er en lang og krevende prosess fordi innvandrere har med seg andre kulturer og sosialiserte seg med en annen samfunnsstruktur som er forskjellig fra Norges. Integreringsprosessen gjør at samfunnet fungerer bra, skaper samhold blant medlemmer og får økonomisk og sosial stabilitet (Ibid).

I politikk og forskning brukes integrering om innvandrere som skal være en del av det norske samfunnet og minoritet og majoritet tilpasser seg gjensidig. I et sosiologisk perspektiv viser begrepet til en prosess der ulike grupper i samfunnet integrerer seg som helhet. Innvandrere integrer og inkluderes i det nye samfunnet og det innebærer plikter og rettigheter. Innvandrere er forpliktet til å lære norsk, forstå samfunnsforhold, respektere norsk grunnlov og verdier, samtidig som de kan beholde sin kultur, identitet

og religion. Integrering omfattes som tosidig og gjensidig der minoriteter og majoriteter tilpasses og påvirker hverandre i prosessen. (Døving, 2009; Brochmann, 2002, NOU 2011:14). Integrering innebærer en aktiv prosess og indikerer at innvandrere skal tilpasse seg og være en del av felleskapet, mens politikken tilrettelegger for dette. Integrering er til forskjell fra assimilering og segregering som er to andre tilpasningsformer i ny samfunnet og integrering kan ses som en mellomposisjon mellom disse to (Engebrigtsen & Fuglerud 2009, s.16). Deltakelse i arbeidslivet og skole er viktige indikatorer og fremmer integrering i samfunnet (Ibid). Andre områder av integrering handler om å være en del av lokalmiljøet og etablering av sosiale nettverk som gir tilgang til individuelle muligheter (Engebrigtsen & Fuglerud,2009, s. 160). Det benyttes andre aktuelle analytiske begreper på integrering som jeg redegjør under.

Assimilering innebærer å smelte sammen i det nye samfunnet og tar opp de nye kulturelle verdier. Den er en grov form av tilpasning i et nytt land og innebærer at individet ikke lengere tilhører sin kultur og tilegner seg norske væremåter. Det kan skje på bevisst politisk tvang eller frivillig fra migranters side (Fangen, 2008; Eriksen & Sajjad, 2021). Det er ufornuftig at assimilering blir brukt som et politiske mål fordi det virker negativ og splitter, Høy grad av assimilering gir ikke nødvendigvis likeverdig status i det nye samfunnet grunnet synlige markører som etnisitet, hudfarge, klesstil eller navn. Norsk integreringspolikk støtter ikke slike strategier (Døving, 2009, s. 9,74; Brochmann,2002, 30-33) og integrering var den riktige veien siden ikke-vestlige innvandrere blitt en del av samfunnet.

Segregering handler om at etniske grupper skiller seg fra det store samfunnet og lever adskilte fra andre i majoritetssamfunnet. Ofte er det på grunn av sterke kulturelle og religiøse verdi syn som er årsak til at de velger å bo i lukket miljø. En annen grunn er sosioøkonomiske og etniske skillelinjer i samfunnet. denne strategien er strid med integreringsprinsipp som handler om at ulike grupper i samfunnet skal gjøre til et felleskap og enhet, og fungere som helhet. (Ibid)

2.2 Transnasjonalisme

Dette oppstår når individet har tilknytting til flere geografiske steder og ulike nasjonsstater. Det innebærer forståelse av at individet ikke lenge tilhører avgrenset

nasjonale grenser (Rogstad, 2011, s.158; Døving, 2009, s.92). Innvandrere etablerer sosiale, økonomiske, politisk, kulturelle og følelsesmessig bånd med opprinnelsesland, og nettverkene er ofte forankret i familiære, økonomiske og organisatoriske nettverk. Dette nettverk er ofte sett som verdifulle av både innvandrere i eksil og familier og slektninger i hjemlandet. Fordi båndene forplikter sosialt og økonomisk og de som er migrert overfører penger tilbake til hjemlandet. Noen reiser tilbake for å drive virksomheter investerer i hjemlandet og styre virksomheter på tvers av landegrenser. Nye kommunikasjons teknologier og billige flyreiser er med på å lette denne prosessen (Schiefløe, 2011, s.142). Men på et integreringsperspektiv kan slik nettverk sees som integrerings hemmer, særlig når det gjelder henteekteskap fra opprinnelig land, og sende barnet som er født og oppvekst i Norge til opprinneligland for å lære kultur. Det er ikke alle somaliere som praktiserer dette. Det kommer kritikk om innvandres sterke bånd til andre stater og omtales en barriere mot integrasjon. Henteekteskap og lojalitet er områder som er pekt på (Døving, 2009, s.91-92).

2.3 Kultur

Begrepet er omfattende og ofte blir brukt i ulike sammenhenger. Eriksen og Sajjad (2020) mener at definisjonen som ble foreslått av den engelske antropologen Edward Taylor i 1871 er fremdeles nyttig. Definisjonen lyder slik

«kultur eller sivilisasjonen er den kompleks helhet som består av kunnskaper, trosformer, kunst, moral, jus, og skikker, foruten alle de øvrige ferdigheter og vaner mennesker har tilegnet seg som medlem av et samfunn» (Taylor, 1871 referert i Eriksson & Sajjad, 2020, s.35).

Videre skriver forfatterne at alt som er lært er kulturelt, mens det som er medfødt er naturlig og mener at begrepet beskriver mye og brukes i ulike sammenhenger. Folk oppfatter verden ulik basert på kultur og derfor det er viktig å skille mellom de ulike betydning når en bruker ordet kultur. kulturforskjeller og innvandrere som fremmed kulturelle er synlig i norsk innvandrere og integreringsdebatt.

2.4 Sosial kapital teori

Sosiale kapital er aktuell i innvandreres integrering i Norge, for det er ressurser som har potensialet til å bidra tilpasning i et nyttland. Teoretikere ser på flere perspektiver både på individuell, gruppe eller samfunnsnivå. Bourdieo, Coleman og Putnam er kjente teoretikere som bruker begrepet. Felles for alle teoretiske tilnærminger av sosial kapital er at det omfatter at ulike sosiale nettverk og relasjoner skaper sosial kapital, verdi, tillit og gjensidig ressurstilførsel for medlemmene (Schiefløe, 2015, s.97). Det har stor betydning i sosiale virkeligheten og mestring av mange individuelle og kollektive utfordringer.

Sosialt nettverk defineres som varig og uformelle relasjoner mellom mennesker (Schiefløe, 2015, s.13) og bygger på egenskaper som tillit, og forventning. Sosialkapital er forankret i uformelle sosiale nettverk og bundet med gjensidig relasjoner og involveres i forpliktelser, troverdighet og følelse av nærhet. Verdien av sosialkapitalen avhenger av nettverksstruktur og styrke. Det er ikke bestemt at alle nettverk inneholder ressurser. Mye Kontakt med andre betyr ikke nødvendigvis å ha høy sosial kapital, men avhenger med hvem, type relasjon, stryken og grad av relasjoner. Sett i nettverks teoretiske perspektivet ligger mulighetene i til dem man har nettverk med, deres innflytelse, makt og status. Teorien er relevant i denne studien og antakelse er my sosial kapital er en kilde til ressurser, goder og informasjon. somaliere i Norge har behov for deltakelse i arbeidsliv for å bli selvforsørkede, utdanne seg og danne nettverk for å være integrert i samfunnet. Mangfoldet i samfunnet, etnisitet og, demografiske faktorer har mye å si om nettverksdannning og hvilken sosial kapital som produseres f.eks. etnisitet og sosialøkonomiske likheter eller ulikheter er viktige forutsetning for å etablere nettverk, etnisitet på virker hvem man skal holde kontakt eller gifte med for å etablere familie. likheter gjør nettverksdannning enklere ulike nettverksformer skaper ulike former av sosial kapital og verdier. likhet og felles verdier forenkler relasjoner. Sosial kapital er viktig for enkelt individ, familie, organisasjoner og for samfunnet som helhet. Den styrker evner til å møte store utfordringer for den gir større gjennomføringsevne, er informasjonskilde og skaper tillit og trygghet.

Coleman mener at sosial kapital forstås ut ifra hva slags funksjon det har, og hva det kan bidra til individet og grupper og evner til Løse kollektive problemer. Putnam ser på samfunnsmessig tilnærming og vektlegger forhold til fungerende demokrati og sivil samfunnet. Han er opptatt av samhandling mellom individer og mener at Det skaper

tillit, engasjement og samfunnet knyttes sammen uansett sosiale skiller. Det gir tilgang til ressurser, sosiale kretser og Nettverk som kan være nytte. Gjør at enkelt individet realiserer sitt mål og forbedrer sine livssituasjoner. Bourdieo er opptatt av på den kulturelle dimensjonal av sosial kapital og omtaler som organisert system for måloppnåelse eksempelvis utdanning, makt, prestisje og relasjon.

Putnams tilnærming egner seg for min studie. Hans bok *Bowling alone* (2000) er en av mest innflyttende innen sosial kapital teorien og diskuterer hvordan sosial kapital kan engasjeres på individ, og samfunnsnivå og kjernen er at den har betydning i samfunnet som andre kapital, og ligger ute i integrasjon mellom individer og grupper i samfunnet. Sosial kapital er viktig for individer og samfunnet og øker produktivitet av individet og grupper (Putnam,2000, s.19; Ødegård, Loga, Steen-Johnsen & Ravneberg, 2014, s.9). Frivillige organisering og gode individuelle og kollektive nettverk kommer til gode for samfunnet og nevner positive sider sivilt engasjement, politisk, økonomisk og sosialt. Sosiale samhandling og brobygging på tvers av ulikheter, og frivillige organisasjoner er best arenaer for sosial integrering. Putnam vektlegger sosiale system og nettverk i samfunnet og knytter sammen sosiale integrasjon. Frivillighet og fellesdeltagelse produserer tillit, nettverk og ressurser som er til fordel for samfunnet blir engasjerte. Tilnærmingen er aktuell i innvandrere og integreringsdebatt og passer problemstillingen som jeg presenterte.

Sosiale kapital av typen bindende Basert på lukkede, tettere nettverk har en funksjon for medlemmer eks å søke trygghet, beskyttelse og identitet. Den baserer på samhold og kan tenkes er så vanlig i Norge da vi har hundrevis av minoriteters foreninger og organisasjoner. I integrerings kontekst kan dette hemme integrering og gir dårlig tilpasning i majoriteten, og slike miljøer finner man i nær og etniske miljøer. Informasjonsflyt innen dette nettverk er begrenset fordi relasjoner med andre grupper i samfunnet er begrenset. På den andre siden den type nettverk hjelper individer og mestere i krevende situasjoner. Behov for å oppleve, tilhørighet og identitet. Tette nettverk kan være en forutsetning til individuell, kulturell eller sosial utvikling når man kommer til et nytt land og ikke behersker språk og kulturelle kontekst og slik blir nettverk en forutsetning for brobyggende med resten av samfunnet.

Sosiale kapital av typen brobyggende er kilde til informasjon, støtte, innflytelse, øker kontakt og åpner nye muligheter (Schiefløe, 2015, s.123). Det som er interesserte her er de potensielle nettverk og ressurser man har med andre utover familie f.eks. med etniske Norsk. I et moderne dynamisk samfunn som i Norge er brede svake bånd større betydning for informasjonstilgang, jobb muligheter, sivilt engasjement og gir evner til å løse mange utfordringer. Det refereres ofte stryken av svake forbindelser og gir ressurser som er verdifulle for måloppnåelse (Granovetter, 1973). Putnam og Granovetter har my tilfelles når det gjelder funksjonen av brobyggende sosial kapital. Brobyggende sosial kapital blir samfunnet mer effektiv og tilgang til ulike deler av samfunnet blir lettere, og muligheter blir bedre. Styrker et mer inkluderende, demokratiske og velfungerende samfunn og referes som oljen i maskineriet (Wollebæk & Seggaard, 2011, s.13-15). Styrker tillit og samhold på tvers ulikheter i samfunnet og fremmer sosial integrasjon. Det er dette som gjør den type sosialkapital egnet for integrering. Sosiale relasjoner og nettverk er viktig for å trives, å lykkes i et nyttland f.eks. integrerer i lokal samfunnet, finne arbeid som fører til økonomisk selvstendighet. På andre siden gir majoritet rom for å lære andre kulturer. Forskning tyder på at manglende sosial kapital av typen brobyggende kan forklare grunnen til at innvandre med ikke -vestlige bakgrunn har problemer med å komme inn eller deltar arbeidsmarked (ibid). Sosiale kapital er et resultat av interaksjon av mennesker og er viktig for minoritets integrering og deltakelse i ulike arenaer som skole, arbeid og frivillige foreninger for å øke sosiale kontakten. Norge har høy sosial kapital og høy deltakelse på uformelle sosiale nettverk og det er relevant å belyse somalisk integrering i Norge i lys av nettverk og sosial kapital teorien og se hvilke innvirkning og betydning dette har om somaliske innvandrere i Norge.

2.5 Tidligere forskning

2.5.1 Hva vet vi om Somaliere

Det finnes forskning om innvandrere og integrering i Norge og internasjonalt. Jeg forholder meg til somalisk forskning, og har søkt litteratur som er aktuell for min studie. Det bor 43 593 personer med somalisk bakgrunn i Norge (SSB, 2021) og de fleste kom til Norge som asylsøkere og familiegjenforente. Gruppen er en av det største ikke-vestlige innvandrergupper i Norge og de fleste bor i urbane strøk i Oslo og omegn, men finnes også i alle landets kommuner (Open Society, 2013). Somaliere kom til Norge på midten av 1980 tallet som politiske asylsøkere, andre bølgen kom etter borger krig brått ut i landet på 1991 tallet og en stor del kom etter 2000 (Fangen, 2008, s.34-36).

Tidligere forskning belyser at manglende kulturelle, humane, og sosiale kapitaler kan fører til svak integrering i arbeidsliv og samfunnsliv. Begrenset Norsk, og manglende kjennskap til kulturelle koder hindrer nettverk som kan være viktig for få arbeid og styrke språkkunnskap. Manglende kvalifikasjoner er en utfordring for somaliere for å delta i arbeidslivet i Norge som krever mye, men det finnes individuelle forskjeller og noen deltar aktiv i samfunnet. Gruppen er sammensatt og består av alt fra analfabeter til leger, advokater og akademikere. Engebrigtsen & Fugleruds boka «*Kultur og generasjon*» (2009), er empiriske basert og sammenligner tilpasningsprosesser blant somaliere og tamiler, og omfatter både somaliere som migrerte til Norge, og deres etterkommere. De mener barna har mulighet til å integrere bedre enn foreldre grunnet sosial og kulturell kapital og dette kommer til uttrykk som Norsk språk, utdanning, sosialisering og nettverk i Norge. Deres funn tyder på dårlig internt samhold blant somaliere, og manglende etnisknettverk som sosial kapital, en grunn til dette er at Somalisk nettverk er basert på tette klansystem som er preget av konflikter og begrenser både brobyggende og bindende sosial kapital fordi distansen mellom somaliere i Norge er stor (Engebrigtsen & Fuglerud, 2009, s. 68).

En kunnskaps-statusrapport som bygger på intervjuer av somaliere og offentlig ansatte gjennomførte av Engebrigtsen & Farstad (2004) og boken «*Identitet og praksis*» av Katrine Fangen (2008) basert på kvalitative intervjuer av somaliere, belyste at somaliere er den mest omtalte gruppe i Norge, som har utfordringer til integrering i landet både kulturelt og sosialt, og samtidig viser lav tillit til offentlig institusjoner (Engebrigtsen &

Farstad,2004,s.15; Fangen, 2008, s.76).Empiriske eksempler kommer fra mistillit mellom institusjoner og somaliere f.eks. Nav, barnevern og skole. Det som kan forklare dette misforhold er at somaliere har lite erfaring med statlig administrasjon og institusjoner fordi Somalia har vært uten fungerende sentral administrasjon siden 1991 da landets regjering kollapset (Ibid). Unge voksne som kommer til Norge, har ikke sett en fungerende offentlig styring (Fangen,2008, s. 76). De oppvokst med krig og et samfunn uten effektiv stat og regelverk. Eldre har erfaring med korruperte offentlig institusjoner og bruk av makt (Ibid). Samfunnsorganisering bygger på klansystemer. Korrupsjon og nepotisme preger samfunnet og allianse og nettverk brukes til å oppnå mål og få muligheter til jobb og drive forretning. Dette kontrasterer i møte med vel etablerte og utviklet statlig institusjoner som finnes i Norge og oppleves som krenkende og negativt. Derfor er følelsen av krenkelse i møte med offentlig institusjon et gjennomgående tema i Fangens studier (2006;2008;2009)

Somalisk kultur legger mye vekt på å være sterke og selvstendig for å oppnå bedre status og ære og samtidig være selvstyrende. Manglende erfaring med statlig forvaltning og nomadisk kultur kan skape problemer med samarbeid med offentlig institusjon f.eks. arbeidsmarked, opplæring og kvalifisering av somaliere. Friberg og Elgvin studier (2014;2016) konkluderer at samarbeid med nav oppleves som negativ og ydmykende preget av manglende tillit. Nav ansatte på sin side erfarer somaliere som en vanskelig gruppe å samarbeide med. Dette kan være et resultat av somalisk erfaring fra hjemlandet og er i tråd med det Fangen (2008) skriver om at deres erfaring om fraværende statlig styring. Man kan trolig hevde at det utfordrer gruppen å forstå norsk arbeidsliv som er sammensatt, og det kan skape problemer for deres integrering i arbeidslivet, hvilket er en viktig arena for integrering. Somaliere representeres ulikt i forskjellige land. I England driver somaliere mere entreprenørvirksomhet enn i Norge. I USA er somalieres situasjonen til forskjell fra Norge og en mulig forklaring på variasjon mellom ulike land er hvordan ulike velferdsordninger i ulike land påvirker somalisk integrering og deltakelse i samfunnet (Fangen, 2008, s.186-7).

Somaliere omtales ofte at der er dårlige integrerte og marginaliserte på arbeidsmarked (Fuglerud & Engebriksen,2009, s. 79). En grunn til dette er at somaliere mangler formel skolegang og utdanning fra hjemland og mangler kvalifikasjoner (Engebriksen & Farstad, 2004; Friberg & Elgvin, 2016; Arbeid og inkluderings Department (AID), 2009).

Det er større behov for å kvalifisere seg og forbedring av deres situasjoner og muligheter. Det ser ut at kravet på arbeidsmarkedet i Norge er vanskelig for denne gruppen. De er spesielle med annerledes bakgrunn, større barna flokk og lavt utdanningsnivå, og har større behov enn de andre minoriteter i Norge (AID,2009, s.6). Det fører til at arbeid som krever kvalifikasjoner blir ikke aktuelt for somaliere og tiltak som tilbys for å kvalifisere innvandrere på arbeidsmarked ikke egner seg for somaliere med en annerledes bakgrunn (Friberg & Elgvin, 2014;2016). Individuelle ressurser og forutsetninger påvirker integrering f.eks. lære språk og muligheter på arbeidsmarked. Noen somaliere som kommer til Norge, har aldri gått på skole før og det kan hindre målet med integrering. En stor del som kommer til Norge, har oppvekst i Borger krigs tiden fra 1990 tallet og har ikke fått formell utdanning som er internasjonal godkjent både akademisk og profesjonelt. Dette kunne være en fordel i møte med norskarbeidsmarked. En annen problem er det med dårlig levekår på grunn av lav inntekt fordi begge foreldre i husholdninger er ikke i arbeid. Det innebærer at mange barn som vokser opp i lav inntektsfamilie. Samtidig det er viktig å understreke at dette bilde er ikke entydig, men et mønster og de siste årene ser man mange somaliske familier som klarer seg bedre med to inntekter der begge partnere er i arbeid.

3 Metode

Dette kapitlet redegjør og begrunner metoden for denne studie. Det krever systematiske arbeid, og etiske forsvarlighet i forskningsarbeid. Alt om metodisk valg må begrunnes faglig (Tjora, 2021, s.19).

3.1 Kvalitative forskningsdesign

Forskningsdesign beskriver planen og kobler sammen ulike deler av studien basert på formålet og hva slags data en trenger (Bukve, 2016, s.11). Dette er kvalitative forskningsdesign og er beste egnet for å svare på det problemstillingen som jeg formulerte. Kvalitative forskning opererer med som regel i dybden med relativt få strategiske utvalgt enheter fordi studien ønsker og vektlegger dypt forståelse, og det passer i en slik studie. Det krever struktur, systematikk og kreativitet (Tjora,2021, s. 27; Thagaard,2018, s.11). Studien er basert på kvalitative intervjuer med sju somalisk menn som kom til Norge i en voksen alder og deres erfaring er relevant for å svare på problemstillingen.

Jeg ønsker å forstå deres opplevelser med integrering og denne metoden er hensiktsmessig i forhold til formålet og problemstilling. Kvalitative opplegg er veldig følsom overfor konteksten den gjennomføres, enten det er informanter som intervjuer, feltarbeid eller i en observasjonsstudier (Tjora,2021, s.17). Dette forhold gjør designet både spennende og utfordrende, og krever justering og grundig arbeid under helle prosessen, fordi forestilling og iden man har, er ikke alltid i samsvar med virkeligheten. En av fordelene med kvalitative metode er at man kommer i dybden og undersøker få enheter, samtidig er metoden utfordrende særlig det praktiske, og er ressurs og tidskrevende, en annen utfordringer er generalisering.

3.1.1 kvalitative intervju

Jeg har tatt i bruk intervju som data innsamlingsmetode. I følge (Kvale og Brinchmann (2015) er intervju den viktigst metode i innsamling av kvalitative data. Den er populær innen samfunnsvitenkelig kvalitative prosjekter. Det kan gi nyttig kunnskap og dype forståelse om det aktuelle temaet. Intervjueformålet var å genere data for å forstå somaliskintegrering i deres perspektiv. Jeg var ute etter deres erfaringer og meninger og kvalitative intervjuer var best egnet. kritikken er at informanter i intervjuene velger

selektiv de svarene, og holdning de vil gi, men det kan unngås ved praktisere en mer åpen og målrettet samtale. En annen ulempe er at metoden dreier seg om menneskelig interaksjon og kan påvirke den kunnskapen som produseres fordi intervju situasjon er intersubjektive. Man kommer veldig nært med de man intervjuer. Kvalitative intervju produserer tekstdata en talldata og kommer dypt inn i forskningstemaet fordi den belyser hvordan ting oppleves av intervjuobjektet. (Tjora, 2021, s.127-128).

Min studie er ikke eksplorerende, det finnes tidligere studier om somaliers integrering i Norge. Men problemstillingen og perspektivet jeg anvender gir studien nye innsikt om temaet, og forstår hvordan somaliere selv erfarer integrering. Det krever systematiske innsamling og organisering av data for svare på problemstilling. Jeg mener at konkret problemstillingen, og valgt relevant teoretiske ramme for å belyse gjorde lettere å analysere data. Jeg benyttet semistrukturerte intervjuer for å passe på hvilke temaer som skal dekkes, og hva som skal komme ut av intervjusamtaler. Guiden gjorde lettere for å fokusere og tematisere temaet mer grundig på forhånd. Det var nødvendig for å få fleksibilitet for å generer data som kan svare på problemstilling. Det avgrenser fokus og spesifiserer temaet, Men samtidig det er viktig sørge for frie form for datainnhenting. I noen tilfeller måtte jeg omformulere spørsmålene i intervjuer da forskningsprosess utvikler overtid, og man lærer under helle intervjuerperioden. Det er ikke bestemt at ting går som planlagt. Metoden krever fleksibilitet og tilpasning. Det må være sammenheng mellom problemstilling og data, dårlig samsvar svekker forskning. Metode var egnet for å svare på forskningsspørsmålene. Formålet med å intervjuer var å få beskrivelser om hvordan somaliere erfarer integrering, og hvilke faktorer som spiller rolle for deres integrering. Det er mange praktiske utfordringer i å intervjuer. Det må ikke være en debatt eller en hyggelig samtale. Intervjuer må ha et formål, en klar struktur, komme i dyppen og dekke temaet for å fremme nyttig informasjon. Spørsmålene må være, relevante, åpne og fokuserte. Som intervjuer måtte jeg sørge for en god gjennomføring og hadde respekt for informanter som deltok.

3.1.2 Gjennomføring av intervjuer

Intervjuer ble gjennomførte i januar og februar og varte mellom 40-90 minutter.

Tidsbruk var passende. Intervjuene skal ikke være så lange at de sliter ut informanten (Tjora, 2017, s.116), men det er greit så lenge den fungerer bra å gi verdifulle data.

Intervjuene ble tatt opp av et lydopptak utlånet fra bibliotek ved USN. Det er nyttig for

å ta med alt som formidles for det er viktig for analysen. En annen fordel er at forskeren kan konsentrere seg om intervju situasjonen (Thagaard, 2013, s.112; Tjora, 2021, s.180). Deltakere var informert skriftlig og samtykket deltakelse om bruk av lydopptak på forhånd. Intervjuene fant sted ulike steder som Hjemme, på kafeer, et foreningslokale. Stedene var uforstyrret og foreslått av informantene og fungerte godt for alle. Jeg begynte med å gi informasjonsskriv. Jeg oversatt informasjonsskrivet på somalisk for sikre meg at deltakerne forsto det. Vi skrev under samtykkeerklæring på somalisk før vi satte i gang gjennomføringen. De fikk opplysning om anonymisering, og retten til innsyn, eller å trekke seg tilbake hvis de ønsket det uten å gi begrunnelser. Studien hadde godkjennelse fra Norsk samfunnsvitenskapelig data tjeneste (NSD). Fordi jeg behandlet personalopplysninger av informantene og benyttet personlig intervju og lydopptak. Jeg tok etiske hensyn under hele studien.

Jeg opplevde at enkelte av deltakerne var litt tilbakeholdne, særlig når de ser at jeg sjekket guiden, og kanskje tenker hva neste spørsmål kan være. Guiden gjorde det mulig å holde oversikt og passe på at det ønskede temaet blir dekket. God innledning og trygghet ga en positiv start. Etter jeg ble ferdig med hver av intervjuene, skrev jeg referat om hvordan intervjusamtalene foregikk. Dette brukte jeg som refleksjon og forbedring. En annen utfordring var å beholde intervju i et avgrenset teamet og til forskningsspørsmålene. For alle deltakerne var integrering et interessant tema å snakke om, noe jeg merket i alle intervjuene. Utfordringer i dype intervju er at informantene styrer og bestemmer hvilken informasjon de vil dele. Jeg har ikke delte intervjuguiden på forhånd hensikten var å unngå at informanter reflekterte og planlagt svarene deres om teamet. Jeg ønsket at informantene snakket i sin naturlige form og ikke ble preget av for mye detaljer på forhånd. Dette viste seg at være nyttig. Informantene var positive for informasjonsskrivet og mente at de forsto, det fikk jeg bekreftet av dem på telefon samtale før møte. Deltakernes svar virket trolige basert på deres erfaringer og meninger om temaer. Deltakerne i intervjuer var ulike. Noen viste engasjement og var aktive, mens andre svarte kort og mindre engasjert på spørsmålene. Noen opplever at spørsmålene gjenta seg og en årsak kan være at de forventet å snakke temaet mer generelt. Det er ikke overaskende at de hadde en slik opplevelse siden intervju guiden var så fokusert og problemstillingen var så avgrenset og presis. Jeg noterte til dels, men ikke så mye fordi jeg måtte fokusere mer på samtalen og sørge for god øyekontakt med informantene.

Intervjueguide var til nytte for å gjennomføre intervju på en god måte og dekke alle temaområder i intervjuene. Det gjorde intervjuene mer fokuserte og spesifikke i det aktuelle temaet. Guiden hjalp å systematisere forskningsteamet mer grundig. Den minnet meg helle tiden under alle intervju hva slags data jeg var ute etter og at jeg måtte dekke temaområdet. Etter hvert lærte jeg mye om intervueguiden og dette ga fleksibilitet og større engasjement med samtalen. Det var positivt for deltakeren å ikke være avhengig av intervueguiden. Utfordringer med å holde intervju på denne måten er å holde det strukturert, samt å få svar på de spørsmålene man ønsket svar på i utgangspunktet. Jeg opplevde ikke at dette ble noe problem etter som jeg alltid hadde klart for meg hva slags temaer og spørsmål jeg ønsket svar på. Informantene besvarte samme spørsmål og temaet. Dette gjorde lettere å bearbeide materialet i etterkant. Samtalene utviklet i ulike retning og jeg måtte stille oppfølgingsspørsmål som var relevant ut ifra samtalens art. Jeg takket informantene for deres deltakelse. Noen av informantene har sagt at jeg kan ringe dem eller skrive om det er behov for noe mer. Dette var positivt og indikerer at informantene følge seg ivaretatt og viser tillit.

3.1.3 Intervju på samme språk

Jeg valgt å gjennomføre intervju på somalisk språk. En grunn til dette er ved bruk av morsmål var det lettere for deltakerne å formidle og utdype meningen. Det å skape tillit er avgjørende og viktig for å gjennomføre en kvalitativ datainnsamling (Kvale & Brinkmann 2015; Thagaard, 2018) og dette var ønskelig fra informantenes side. De følte seg komfortabel og ble intervjuet av noen med samme opprinnelse og språk. Informantene var åpne, og de fikk bedre muligheter for å beskrive sine opplevelser. Det ga bedre forståelse av det som ble sagt og konteksten og samtidig bidro til bedre tillit mellom meg og informantene når intervju gjennomføres på eget språk. Det påvirket datainnsamling i en positiv retning når det brukes informantenes morsmål. Bruk av somalisk språk var bra for både intervjusituasjonen og tillit, hvilket var viktig for gjennomføring.

3.2 Utvalget og informant rekruttering

Jeg benyttet strategiske utvalget for jeg trengte informanter som har gode erfaringer og kan belyse temaet. Det er viktig med Relevant utvalg som fremmer konkrete erfaringer om temaet (Tjora, 2021, s.158; Thagaard, 2013, s.54). Det var ikke homogen gruppe, men var varierende og hadde ulike bakgrunn og livserfaring i Norge. Jeg måtte være selektive for å unngå å havne i en homogen gruppe når det gjelder alder, botid –og sted, sivilstatus, yrkeserfaring, og skolegang. Fire informanter hadde kort botid i Norge, tre hadde lengre botid, noen gikk på skolen i Norge og var i arbeid, to er lærlinger og av informantene var en av de arbeidssøker. Jeg henviste meg til ulike somaliske foreninger og sendte informasjonsskriv til ledere for å formidle om mitt prosjekt og leverte informasjonsskriv til moskeer og foreninger der mange somaliere samles daglig. Utvalget hadde potensialet til å gi valide data, og relevante opplysninger for å svare på problemstillingen. Bidrag fra hver enkelt deltaker var forskjellige, noen hadde mer erfaring og var villig til å dele. De fleste jeg intervjuet var engasjerte og hadde stor interesse om snakke om teamet integrering. Informantene hadde ulike erfaringer fra ulike samfunnsarenaer. Som f.eks. I arbeidslivet, skole, nabo, og fritid. Planen var i utgangspunktet å velge et utvalg med korte botid, ikke mer enn sju års botid, men siden jeg ønsket å fokusere på sosial kapital og nettverk var det hensiktsmessig å inkludere noe med lang botid for å sammenligne diskusjonen om det. Det er ingen begrensning på antall informant på en kvalitative intervju. Jeg vurderte at sju informanter var nok til dette prosjekt. Jeg hentet informanter fra Telemark og vestfolk fylkeskommune og Oslo. Det er en fordel at deltakerne kommer fra ulike steder og ikke er tilknyttet samme miljø.

Jeg presenterer informantene under her og benytter bokstaver istedenfor fiktive navn. I tillegg presenterer jeg også relevante bakgrunnsopplysninger om informantene da dette er avgjørende for å forstå hva de sier og hvorfor. Noen opplysninger er tilbakeholdt for å sikre personvernkravet og hindre gjenkjennelse av deltakerne f.eks. arbeidsplass, bosted og stillingstittel. En begrensning i utvalget er at Somaliske kvinner er ikke representert. Ikke heller somaliere med høyere utdanning fra Norge. Høyest fullførte utdanning av utvalget i Norge er fagbrev, og de som er i arbeid er overrepresentert i utvalget i forhold til arbeidsledige somaliere. En årsak til dette er at det var vanskelig å være spesifikk i seleksjonen under rekrutteringsarbeid og somaliere er ofte skeptisk til å delta i forskningsprosjekter (Gaas, 2018, s.46; Gabowduale, 2010, s.31). Kvalitative metodenes nære egenart utfordrer å få personer som er villig til å delta (Thagaard, 2018, s.56).

Tabell 1 presentasjon av informanter

Informant	Kjønn	Alder	Botid	Utdannelse	Arbeidsstatus	Sivilstatus
A	mann	31	7 år	Grunnskole Norge	Jobbsøker	Aleneboer i Norge
B	mann	26	5 år	Grunnskole på voksenopplæring, 2 år på VGS	Lærling transport, sommerjobb erfaring fra service yrke	Aleneboer i Norge
C	mann	36	6 år	Generell studiekompetanse Norge, Høyere utdanning hjemland	Arbeider i skolevesenet	Aleneboer i Norge
D	mann	39	17 år	Fagbrev Transport	Fastarbeid i Transport sektor, erfaring fra tekniske tjenester	Familie og barn i Norge
E	mann	46	19 år	Fagbrev transport	Fastarbeid i transport, lang erfaring fra industriarbeid	Familie og barn i Norge
F	mann	28	7 år	Grunnskole voksenopplæring. 2 år VGS. Lærling helsefag	Lærling helsefag, erfaring fra barn- og ungdomsarbeid	Aleneboende i Norge
G	mann	55	25 år	Fagbrev logistikk, sertifikater teknisk isolasjon	Fast arbeid logistikk og transport, erfaring fra industrideknikk	Familie og barn i Norge

3.3 Analyse

Jeg benyttet fenomenologiske tilnæringer og belyser temaet ut fra utvalgs perspektiver, det passer for problemstillingen, men kan kritiseres for å være mer aktør orientert. Analyse innebærer å bearbeide, forstå datamateriale og se problemstilling, datamateriale og teori i sammenheng, samt avdekke mønster og mening i data. Prosessen besto av data transkribering, lesing, koding, kategorisering/kodegruppering, for å danne meningsinnhold og kategorier for hovedtemaer, og gir grunnlag for diskusjon i lys av teoritisk rammeverk. Jeg benyttede ordrett transkribering på somalisk språk, og informantens sitater som kommer i oppgaven er oversatt fra somalisk til norsk av meg, og er tilnærmet ordrett. Materialet viste hvordan utvalgte somaliere erfarte integrering i Norge og hvilke faktorer som har betydning for informantens integrering. Jeg benyttet empiri fokuserte koding, og utsagn som kodes blir nært til det informantene sier enn det informantene snakker om. Temaer er utviklet ut ifra informantens beskrivelser om temaet og studiens problemstilling. Det er viktig å jobbe systematisk og steg for steg for å unngå for hastede konklusjon (Tjora, 2021, s.217).

3.4 Forskerrollen

Måten forskeren fremstår kan påvirke data innsamling og intervju situasjon. Det kan f.eks. være forskerens personlige bakgrunn, egenskaper og oppførsel (Thagaard, 2013, s. 113; Tjora, 2021, s. 53) samt hvilken kontekst og miljø som intervjuene forgår i. Jeg erfarte min forståelse og forskerrollen som spesiell interessant, fordi jeg opprinnelig er fra samme land som informantene, har samme språklig, kulturelle, historiske og religiøse bakgrunn, har opplevet samme integreringsprosess i Norge og livet i et fremmed land. I den sammenheng var jeg en etnisk Somalier. Dette har både fordeler og ulemper og kan påvirke studien. Men det er ikke sikkert at jeg og deltakerne i denne studie deler samme integreringserfaring. Vi har ulikheter selv om jeg har samme opprinnelse. F.eks., jeg kom ikke til Norge som en asylsøker, men som familiegjennforente og hadde et familiemedlem som bodde her før jeg kom og det har påvirkning på måten en etablerer og integrerer seg i Norge. På den andre siden var jeg en student som tok en nøytral posisjon og kritiske distanse til det jeg forsket på for å produsere data som virkelig svarer problemstilling. Det var en fordel fordi jeg kan både språk og kultur. Dette var en forutsetning for å bruke somalisk språk under samtaler.

Det kan danne et godt grunnlag for forståelse av de fenomenet som studeres (Thagaard, 2013, s. 206). Min kjennskap til miljøet hjalp meg til å utforme og stille relevante spørsmål til datainnsamlingen og finne den mest dekkende fortolkning i analysen. Det skapte tillit, relasjon og trygghet som er viktig ved en intervjusituasjon. På den andre siden kan den tilknytningen forskeren har til miljøet føre til at man ser forbi det som er forskjellig fra egne erfaringer (Thagaard, 2018). Forståelsen blir annerledes sammenlignet med enn som kommer utenfra og ikke har kjennskap til den kulturelle og kontekstuelle kunnskapen. På den måter fører miljøtilknytting manglende kritiske øyne på erfaringer. Jeg hadde god kjennskap til somalisk kulturelle verdier samtidig jeg forsøkte å belyse teamet i deres perspektiver ved å stille gode oppfølgingsspørsmål og spørre om mer utdypning. Uansett min forkunnskap gjorde jeg meg bevisst om min forforståelse under hele prosessen. Formålet ved å intervjuer var å utforske informantenes holdninger og var interessert i deres erfaring uansett hva som var tilgjengelig av data eller min forkunnskap om temaet. Jeg tenkte hele tiden på den forsknings etiske problemstillingen.

3.5 Forskningsgyldighet

Gyldigheten handler om hvorvidt funnene i forskning svarer på problemstilling som studien stiller. I kvalitative forskningsmetoder snakker vi om flere kriterier for forskningskvalitet; troverdighet, validitet og overførbarhet eller hvor generaliserbar resultatet er. Det krever pålitelig framgangsmåter, åpenhet og systematisk analyse. Jeg har vært åpent om hvordan dataene er generert slik at det kan vurderes kvaliteten på forskning som er gjort (Kvale & Brinchmann, 2015, s. 275-277).

Validitet handler om den logiske strukturen som knytter seg til problemstilling, metodevalg og analyse. Altså sammenheng mellom studiens utforming og resultat (Tjora, 2021, s. 260). Studien undersøkte somalisk erfaring om integrering og faktorer som innvirker dette. Data som var samlet var aktuelt for svare på problemstilling, men på den andre siden er det en metodisk utfordring om måten deltakerne fremstiller seg og hva slags informasjon de gir. Det kan ha konsekvenser for studiens validitet. En ulempe er altså at informanter velger hva slags informasjon de vil gi. Jeg har forsøkt å hindre at min forforståelse påvirker resultatet ved å ta kritiske distanse til det jeg undersøkte. Jeg anvendte empirisk fokusert analyse, noen temaer som inngår i hovedtemaet er

dokumenterte i tidligere forskning om somalisk integrering i Norge. f.eks. betydning av språk, kultur og religion for somalisk integrering i Norge. Dette styrker pålitelighet av studien. Temaer som var tett på hadde klare sammenheng med forskningsspørsmål og den øvrige problemstillingen.

Det var et begrenset antall informanter i denne studie derfor jeg brukt relevante forskningslitteratur om temaet for få mer relevant opplysning. Informantene hadde erfaring om temaet og beskrev deres integreringsprosesser, men utvalget var ikke representative og slik er det kvalitative opplegg. Jeg hadde heller ikke ambisjon om generalisering, men om å forstå gjennom kvalitative opplegg, hvordan somaliere erfarer integrering samt hvilke faktorer som påvirker deres erfaringer. Dette har vært en læringsprosess hele tiden og jeg har justert prosjektet underveis, særlig problemstilling, intervjuguide, og det teoretiske rammeverk for å skape samsvar mellom data, teori og resultat og sikre akademisk skikkelighet. Datamaterialet er basert på sju deltakere og analysen bygger på deres erfaring med temaet. Det er ikke usannsynlig at det i lignende studier, med informanter fra Somalia, kan være liknende resultater.

4 Presentasjon av funnene

I dette kapitlet jeg skal presentere funnene. Materialet er systematisert med hensyn til oppgavens formål, forskningsspørsmål og overordnede problemstilling. Det handler om «informantenes erfaringer om integrering og hvilke faktorer som innvirker på integrering». Jeg kom frem til fire hovedtemaer med undertemaer

Tabell 2 empirisk funn

Forståelse og erfaring med integrering	2.Betydning av språk	3.Nettnettverk og integrering	4.Kultur og religions rolle
1. integrering som nødvendig og krav	1.Språk er nøkkelen	1.Brøbyggende nettverk	1. jeg har min kultur
2.Opplevelser av ensidig integreringsprosess		2.Bindende nettverk	2.Religion som utgangspunkt for individuelle valg
3.integrering som individuell avgjørelse		3. Betydning av frivillighet og møtearenaer	
4.oppfatning om å være integrert			

Første del handler om informantens opplevelser om temaet integrering, og den andre delen tar for seg faktorer som de oppfatter påvirker somalisk integrering. Teamene viser det fortolkede innholdet basert på datamaterialet, og informantenes uttalelser presenteres i form av sitater.

4.1.0 Hvordan oppleves integrering

4.1.1 Integrering som Nødvendig og krav

Informantene erfarer integrering som et krav og helt nødvendig for å bo i Norge og samtidig fungere i samfunnet. Somaliere har et mye større behov for integrering og man må gjøre nødvendige tilpasninger for å delta på samfunnsarenaer uten nødvendigvis å tilegne seg majoritetens religiøse eller kulturelle verdier. Det menes at det ikke er riktig å bare være opptatt av somalisk levemåte, og kultur mens man bor i Norge. Funnene viser at integrering er helt nødvendig for å lykkes på flere områder i Norge og er til gode for somaliere, deres barn, deres familieliv og for samfunnet. Det kommer fram at det er et

viktig steg for å bli selvstendig, mestre livet i Norge og hindrer at personer faller utenfor. Informant C begrunner det slik.

«Jeg mener personlig at nyankomne somaliere i landet har stort behov for integrering og ikke nordmenn. Grunnen er at vi er minoriteten her. Folk som bor her, nordmenn er majoriteten i samfunnet, vi har derfor mye større behov for integrering(...) vi vil bo her, vil jobbe og gå på skolen, gifte oss og oppdra barna, derfor må vi ha evne til å tilpasse, for eksempel besøke nabo i høytider og spise sammen med dem. Barna våre kan gå på skole og leke sammen med majoritetsbarn. Alt dette er nødvendig.»

Informanten fremmer at den nye samfunnsstrukturen som somaliere kommer til gjør at de må tenke og være bevist på at integrering er essensiell og somaliere bør omgås med majoriteten i Norge enten offentlig eller privat. Konsekvensen av å ikke gjøre dette er at man faller utenfor noe som er uheldige både for en selv og samfunnet. Det kommer fram at det er et krav å kunne språk, kulturelle koder, systemforståelse for å bo, arbeide, utdanne og oppdra barna i Norge. Det er også viktig for å få venner og nettverk og samarbeide med skole om man har barn i skole alder. Funnene viser ikke opplevelse av tvang til å innrette norsk kultur, men derimot nødvendigheten og behov somaliere har for å integrere. Dette uttalte en informant i denne studien.

«Integrering er ikke noe tvang. Jeg kjenner mange som ikke vil integrere. da møter man mange utfordringer hvis man ikke integrerer. Man blir veldig lei seg hvis man bare blir sittende hjemme. Det er mye bedre å integrere og bli kjent med folk. Du lærer språk, kultur og drar nytte av det. Det blir lettere å søke og finne deg en jobb» (informant E)

Utsagnet kan tolkes som et behov for å delta i aktivitet, skole, jobb eller sosialt felleskap. Dette er hva integrering innebærer for ham. Man kan bli økonomiske selvhjulpen ved å delta i arbeidslivet. Dette får støtte av informant F som sier

«Det er et problem hvis man bare sitter hjemme, ikke går på skolen, ikke jobber, ikke lærer språk. Da blir ting ikke riktig når jeg sier integrering blir et krav tenker jeg at man klarer disse. Ingen som tvinger, men det føles som et krav at man klarer disse.»

Informantene tematiserer forhold mellom aktivitetsdeltakelse og integrering, samt formidler konsekvenser av manglende deltakelse i samfunnet øker risikoen for mistriivsel og utenforskap. Grad av integrering påvirker altså livskvalitet, trivsel og sosialt liv. Informantene sier at man lett kan kjenne konsekvenser av å være dårlig integrert. Likevel var alle i denne studien enige i at integrering uansett gir positive personlige gevinster. Men de problematiserer hvordan integrering skal forstås og hva man legger til integrering. jeg skal ta dette i punkt 4.2

4.1.2 Opplevelser av ensidig integreringsprosess

Informantene erfarer integrering som ensidig og peker på at nordmenn har høy forventning til at de skal gjør mye kulturell endring. At innvandrere alene skal jobbe med integrering indikerer manglende vilje og åpenhet rundt at nordmenn inkluderer de nye i samfunnet. Det pekes på at det er nødvendig med tiltak for at integrering blir tosidig og gjensidig. Dette trenger ansvarlighet fra begge sider. Selv om statlig integreringspolitikk fremmer tosidighet så er ikke dette samsvarende med virkeligheten og informantene sier at etniske nordmenn reserverer seg fra å integrere med folk fra andre kulturer. Mitt inntrykk er at Informanter snakker generelt om nordmenn og oppfordrer til å bli mer åpne. To av informantene snakket om ensidig integrering på denne måten

«Det finnes mange utfordringer. Integreringsprosessen er ensidig. Det er bare innvandrers side, det som er nødvendig er at norske folk blir mer åpne, f.eks. hvis to stater ønsker å etablere gjensidig relasjoner. Begge to må jobbe aktivt for at relasjonene blir bedre. Men hvis bare en stat jobber med det og den andre ikke gjør det, blir ikke den relasjonen bra derfor må integrering bli tosidig; den innvandrende side og den norske side som vi skal tilpasse oss. Hvis nordmann gjør motvilje og innvandrere eller somaliere prøver å integrere, men møter hindringer, da virker det demotiverende og da blir det nødt for individet å la være integrere siden det er mangel på tosidighet» (informant D).

«Jeg ser ofte at det settes krav som vi skal oppfylle og hører ikke om hvordan alle skal integrere sammen og dette kan påvirke oss. Når jeg ser på tv så ser jeg at helle tiden snakker om innvandrere» (informant B).

Her vises det at vellykket integrering avhenger av gjensidighet, og at både minoriteter og majoritet er villig til å være med. På den måten fungerer det som en helhet, det er også viktig at de hjelper og tilrettelegger slik at somaliere inkluderes i samfunnet. Flere av informanten sier at somaliere og norske har ulike væremåter og beskriver nordmann mer tilbakeholden, forsiktig og saklig, det tar tid å etablere kontakt og tillit. De mener somaliere er mer åpne og etablerer kontakt veldig lett. På andre siden mener enkelt informanter at nordmenn er mer åpne på kulturelt mangfold med betingelse på å bli godt kjent med hverandre. Entydig integreringsprosess utfordrer politiske tiltak for bedre integrering. integrering anvendes på en måte av staten uten mye vektlegging av innvandreres syn.

4.1.3 Integrering som individuelle avgjørelse -Eget bidrag og innsats er viktige.

Datamaterialet plasserer individet i sentrum. Gjennomgående utsagn i alle samtaler var «*integrering kommer an på individet*». Dette kan tolkes at personlig interesse og aktiv rolle er viktig for integrering. Det kom tydelig fram at personlig avgjørelse, vilje, innsats, mål og motivasjon er viktige faktorer for integreringsprosess. deltakerne presiserte at det er personlige valg som avgjør måten en skal integrere, og hvilken tilpasningsform man bruker. Det er viktig at personene er aktive, oppsøkende og tar initiativ til å integrere. Dette kan avgjøre om en person skal jobbe hardt for å integrere i det nye samfunnet, eller bare bo som en gjest uten framgang i Norge. Informant A skylder hans lave integrering på mindre innsats.

«Jeg sier ikke at jeg er godt integrert fordi jeg gjorde mindre innsats for å oppnå det beste nivået. Jeg har ikke norsk venner og kontakt»

Dette tyder på at informanten er bevisst på at sin egen innsats og engasjement var minimal og dette er årsaken til at han har mindre kontakt og nettverk med nordmenn og heller ikke har oppnådd tilstrekkelig integrering. Sitatet viser at eget bidrag for integreringsarbeid er viktig til tross for alle gode statlig integreringsarbeid. Det dreier seg om i hvilken grad en avgjør at man tilpasse seg, hvilket mål man ønsker å realisere og refleksjon om hva man kan oppnå i Norge om det handler om jobb eller utdanning. Informant B beskriver viktigheten av personlig avgjørelse for å integrere.

«Det er viktig med personlig avgjørelse om man skal integrere, og må ha motivasjon for lære språk om en skal bo her. Jeg fikk motivasjon da jeg fikk oppholdstillatelse og var på asylmottak. Og sa til meg selv at dette er det landet jeg skal bo og fokuserte mye på språk både lesing og muntlig. Det er viktig at man reflekterer over hva som venter.»

Jeg tolker at refleksjon og ønske om at man skal bo i Norge er relevant for å ha en framtid og samtidig investere til å skape en følelse av integrering og tilhørighet i Norge. Individets egne holdninger er avgjørende for å lykkes med integrering og være en del av samfunnet. Vilje og ønske for Norsk språk og satsning på individuelt integreringsarbeid samt at man er interesserte og tar en aktiv rolle. Man må reflektere over måten man skal tilpasse seg. Ta ansvar, arbeide for å nå målet om utdanning, jobb og nettverksetablering. Informant A sier dette.

«Jeg tror det som kan hjelpe individet er det med innsats man gjør selv. At man ikke bare er sittende, man må bli aktiv og oppsøkende, hvis man ikke gjør det så kommer det ingen ting og man skal være i samme situasjon, en må gjøre søk og lete etter muligheter.»

Dette viser at Motivasjon påvirker integreringsprosessen, og bekrefter at integrering er individuelt ansvar og trenger hardt arbeid. tilpasning i et nytt samfunn er ikke en enkel prosess. På andre siden er ikke innsats en enslig faktor som garanterer vellykket integrering fordi personlige forutsetninger, ressurser og bakgrunn påvirker hvilke valg en skal ta, og hvilke muligheter en kan få i Norge f.eks. arbeid eller utdanning.

Utfordringer på arbeidsmarked var et sentralt tema når informantene tematiserer individuelt integreringsarbeid. Somaliere ønsker å få seg en jobb, men møter utfordringer som demper motivasjon og skaper vanskeligheter rundt sosial integrering og i arbeidsliv. Det kommer frem at det er vanskeligere for somaliere og andre minoriteter å få fotfeste på arbeidsmarked enn for etnisk norske. Strukturen på arbeidsmarkedet gjør at en må ha visse forutsetning for å få seg en jobb i Norge. Kompetanse og erfaring vektlegges mye, og innsats er enda viktigere i et sånt arbeidsliv. Dette sier informant G

«Jeg tror at det er vi som har behov for å få muligheter og jobb, og må gjøre innsats. Vi er nødt til å prøve flere ganger for å få noen, men for nordmenn er det nok med bare 1 gang eller 2. Vi må lete 10 ganger mer enn nordmenn. Det er mange som bytter navn av

den grunn jeg vet ikke om du har hørt. Ingen sier du er mørk og vi gir ikke deg en jobb fordi det er ikke lov, men bare sier enkelt vi har fått en annen kandidat.»

Her fokuserer informanten på utfordringer minoriteter har på arbeidsmarked, han er inne på konsekvenser ved å ikke være lik majoriteten i samfunnet. Han oppfordrer somaliere til å ta ansvar, ikke gi opp og ikke skylde på andre. Heller lete etter muligheter mer enn nordmenn fordi det finnes barrierer for somaliere som ikke er der for norske. Dette refereres ofte til som system eller etniske diskriminering, og forskning viser at norsk arbeidsgivere ofte foretrekker å ansette etniske nordmenn. På andre siden kan man hevde at somaliere og innvandrere ofte mangler kompetanse og har språklig barriere, en annen faktor er det med høy konkurranse på ufaglærte arbeidskraft. Informantene opplever at det er forhøyet krav på arbeidsmarked som gir dem utfordringer En informant eksemplifiserer dette med at renhold krever ikke høy faglig kompetanse.

«Utfordringer ligger i at det er vanskelig å få seg en jobb, det er ikke lett, du må ha kvalifikasjoner nesten for alt, til og med hvis du vil jobbe i renhold du vil bli spurt om papirer og erfaring, da blir det krevende for personen å skaffe seg en jobb» (Informant

A)

Informanten mener at veien mot å få seg en jobb er krevende. Kravet om kvalifikasjoner, noe som er krevende hvis man ikke har utdanning fra hjemlandet eller i Norge. Jeg tolker det slik at somaliere ikke er vant til at en renholder må ha fagbrev i Somalia mens i Norge kreves det fullført grunnskole, videregående skole samt at andre kvalifikasjoner har blitt vanlig i mange stillinger (meld.st.6 2012-2013). I tillegg er det språknivå som igjen hindrer flere å utdanne seg. Dette gjør situasjonen verre fordi personen får ikke jobb uten erfaring og får ikke erfaring uten jobb. Situasjonen vil være langvarig arbeidsledighet som koster både individet og samfunnet. Informant C som har høyere utdanning fra Somalia sier at det er dårlig tilrettelagt for utdanningsmuligheter for migranter og godkjenning av tidligere utdanning. Utdanningsløp er langt og vanskelig for innvandrere, dette gjør at de som er godt voksne mister håp om å ta en utdanning i Norge. På den andre siden nevner informant B at god oppfølging av innvandrere bidrar til at de planlegger og tar riktige valg som kvalifiserer dem på et arbeidsmarked. Informantene mener at integrering handler om individuelle tilpasningsevner, og at det å overkomme hindringer er en individuell prosess. Det er

viktig med effektive statlig tiltak, men tiltak og prosesser uten at individ er engasjerte lykkes ikke ofte.

4.2 Oppfatning om å være integrert

«Det er ikke sånn at jeg er integrert når jeg drikker øl eller spiser svinekjøtt.»

(Informant E).

Sitatet overfor problematiserer hvordan integrering skal forstås, og et viktig forskningsspørsmål i denne studien var å studere informantens forståelse rundt integrering. Somaliske informanter som har muslimsk bakgrunn, mener at integrering ikke må forveksles med assimilering. Flere av informantene sier at nordmenn fleste favoriserer de som opptrer som dem kulturelt eller sosialt enn de med konservative verdier selv om de er godt integrerte. Områder som var i fokus var alkoholbruk, mat og kleskoder, relasjonsforhold og samliv. De mener at dette kan tolkes krav om likevaner og er en misforståelse, og er strid mot integreringsprinsippet der alle har rett til å beholde sin kultur (Døving, 2009). Det har vært mye kritikk om statlig integreringspolitikk som ensidig som vektlegger at innvandrere skal forandres med utgangspunkt i norske normer. Informantene tematiserte ikke opplevelse av tvunget assimileringpolitikk. På spørsmål om hva integrering handler om svarer informant G slik

«Jeg forstår integrering slik at det handler om gjensidig aksept. Jeg aksepterer din kultur og du aksepterer min, men hvis du sier at min er dårlig fordi jeg ikke drikker alkohol eller spiser svinekjøtt, kvinner ikke går med sorts, og bruker hijab så er det ikke det saken. Det finnes en kultur i Norge og jeg har min, og vi kan integrere oss, det er ingen hindringer i det»

Utsagnet kan tolkes slik at majoriteten bør akseptere at folk er forskjellige og har ulike kulturer, og må ikke kreve kulturell likhet slik at somaliere kan delta i samfunnet. Informanten søker erkjennelse og fremmer argumenter for å være somaliere og muslim, og samtidig integrerer seg i samfunnet og beholde sin kultur og identitet. Han presiserer at det er vanskelig å tilegne seg kulturelle og religiøse norske verdier som er i strid med hans tro. Definisjon på hva som er vellykket integrering er viktig for å se på hvordan det går med integrering på ulike områder. Deltakernes fellesnevner for å være integrert

innebærer deltakelse på arbeidsmarked og skolearenaer. Aktiv deltakelse i lokalt miljø og aktiviteter. Norskferdigheter, forstå og følge norske regler og ha norske venner. Et uttrykk informanter sa ofte var «*Ha en jobb elle studere, og delta i samfunnet som andre i samfunnet*». Informant E brukte det somalisk ordtak «*dadkaga dhinac ka raac*» («*følg/heng med gjengen*»- *min oversettelse*) når han svarer hva integrering betyr. Uttrykket passer i denne konteksten og aktualiserer tilpasninger i ett nytt miljø og legger vekt på læring av hva som er de gjeldene regler. Dette kan sees i bakgrunn av Brochmanns (2002) tilnærminger på integrering som sosialisering og læringsprosess der nyankomne lærer samfunnsregler og skikker. Informant F beskriver slik hva integrering innebærer for ham:

«Jeg forstår at godt integrert innebærer f.eks. man kan språk, har en jobb og deltar i lokalt miljø, har norske venner. Disse personene kan man si er godt integrerte. Det er ikke obligatorisk at man gjør alt majoriteten gjør, men poenget er at du har kjennskap og felleskap til det samfunnet du bor i og ikke stå alene. hvis man ikke vet hva som skjer rundt seg da er det et problem»

Dette beskriver hva som kjennetegner personer som er integrerte, og hvilke områder som er viktige. Integrering betyr å være en aktiv deltakelse på samfunnsarenaer både offentlig og privat. Det kjennetegnes også at man ikke blir stående utenfor samfunnet og har forståelse om norsk regelverk og samtidig følger og respekterer det. Kunnskap om språk og deltakelse på samfunnsarenaer slik som arbeidsmarkedet. Forståelse om at integrering også innebærer frivillig nettverksdeltakelse og et sosialt liv med norske venner, følelse av felleskap og tilhørighet er viktige aspekter. På den andre side svarer informantene på spørsmål om integrering og tilhørighet at de føler at de er en del av det norske samfunnet og felleskap. Dette er basert på en opplevelse at deres rettighet er ivaretatt og behandles likt med nordmenn, men samtidig sier at de ikke har samme kulturelle, religiøse og historisk bånd som etniske nordmenn har i Norge. Dette er en omfattende diskusjon om etnisitet, identitet og integrering for innvandrergupper og deres etterkommere i Norge. Kulturelle praksiser og etniske markører blir ofte sett på som noe som utfordrer integrasjon mellom majoriteten og minoriteter i et mangfoldig samfunn. Informantene uttrykte motstand om generalisering på somalieres integreringsevne i Norge.

Det nevnes ulike integreringsarenaere som skole og arbeidsplasser, men det er forskjell på hvordan disse arenaene erfares. Informantene som begynte på videregående skole etter

norskkurs på voksenopplæring fortalte at de opplevde mer integrering og nye sosiale nettverk når de begynte på videregående enn når de var på voksenopplæring sammen med andre innvandrere og få nordmenn. De kom til nye sosiale nettverk i det nye miljøet. De som er i jobb sa at de lærte mer på arbeidsplassen; de lærte om kulturelle koder, styrket språknivået og lærte generelt om samfunnet og norsk arbeidsliv. Dette bekrefter at skole og arbeidsliv er de beste integreringsarenaene, og ulike samfunnsarenaer bidrar til integreringsprosess på ulike måter. På den måten kan jeg tolke at kontakt med nordmenn påvirker deres integreringsprosess positivt. Informant B var mest integrert sosialt, han sa at han er sammen med venner på fritiden og holder kontakt med norsk venner og bekjente både fysisk og digitalt. Han var en av de yngste deltakerne derfor kan man tolke det slik at de med ung alder har større potensiale til å integrere sosialt, sammenlignet med eldre. Dette synet støttes av informant C som sier at unge voksne somaliere er ikke mer opptatt av somalisk kultur enn eldre. Informantene sier at somalier ofte misforstår integrering. Informant A bekrefter og sier:

«Noen misforstår og tror hvis de gjør integrering at de blir mindre religiøse og mister kulturen. Integrering betyr ikke at individet skal forandres eller assimileres, men bare handler om å forstå hverandre, å lære språk og måten du skal leve i dette landet.»

Sitatet illustrer at feil tolkning av temaet skaper forvirring og usikkerhet, og en grunn til at mange misforstår er hva det innebærer integrering. Det er lett å forveksle med assimilering og at mange ikke integrerer av frykt for å miste sin kultur. Dette viser manglende informasjon om temaet og en slik oppfatning blir derfor en bremsesko for integrering. En annen grunn er at integrering ofte vises ensidig og innvandre oppfordres til å integrere mens deres rettigheter ikke omtales så tydelig. Funnene avdekker at det er stort behov for informasjon om tolkning av integrering, og hvordan innvandrere skal forholde seg til de grunnleggende norske verdiene som likestilling og demokrati og samtidig beholde sin kultur.

Det var en del felles uttalelser om hva informantene legger i det å være integrert, men svarene på oppfølgingsspørsmål var ulike. Informant E og G som har lang botid sier at integrering og botid ikke henger sammen. Man kan være godt integrert med kort botid og kan delta i samfunnet så raskt man klarer det, det kommer an på personlige forutsetninger og hvilke muligheter man får. Det påpekes også at det ikke nødvendigvis er slik at

somaliere med lang botid er godt integrerte. På den andre siden sier de med kort botid ikke overaskende at de med lang botid er integrerte og har kunnskap om språk, det norske systemet og deltar i arbeidsliv, dette synet støttes av Fuglerud og Engebretsen (2009) som ser integrering fra et historisk- og tidsperspektiv. Informant C sier botid er en viktig faktor. De som kan omtales som godt integrert kjennetegnes av at de har kortbotid kombinert med suksess i arbeidslivet, skole og norsk kunnskap. Han mener at tilpasning på kort tid ble sett som en viktig indikasjon på vellykket integrering og innebærer en rask overgang til utdanning, arbeid og deltakelse i andre miljøer. Informantene uttalte forsiktig om kulturelle tilpasninger, men foretrekker å tematisere integrering i offentlig og sosiale sfærer. Informant E sier

«jeg mener ikke å tilpasse kulturelt eller religiøst, men andre tilpasninger i system og samfunnet er ikke et problem og det hjelper mye fordi mange ting blir lettere, man blir selvstendig og klarer seg bedre.»

Her er informantene opptatt av integrering i samfunnsinstitusjoner, men er imot å adoptere norsk religiøse og kulturelle verdier som er i strid med det somaliere har og tror.

4.3 Betydning av språk for integrering

Intervjumaterialet tyder på viktigheten språk har for integrering, og etablering av sosiale nettverk med majoriteten. Informantene utdypet i alle intervjuer at språk er en betydelig faktor som påvirker deltakelse i samfunnets arenaer. Informant A og E sa dette om språk «*Du er som en døv hvis du kan ikke språk*). Språk er nøkkelen for kommunikasjon, nettverk og jobb. To uttrykk som ofte kom, var: «*Man kan bevege et skritt fram hvis en kan språk*» og «*Det er mange utfordringer og barrierer uten språk.*» Utsagnet utfylles med at forskning påviser at språk er en viktig faktor for videre deltakelse i ulike deler i samfunnet. Det betyr at språk er til gode for individet og en viktig forutsetning for komme videre i integreringsprosessen, altså til utdanning, kvalifisering og arbeid. Informantene sier at dårlig språk er et hinder for utdanning. Språk er essensielt i sosialt

liv, kommunikasjon og arbeidsplasser, da det blir lettere å omgås i felleskap og skape relasjoner om man kan språk. Språk innvirket i hvilken grad utvalget i denne studie etablerte sosiale relasjoner med majoriteten. Norsk er nøkkelen til å klare seg og lykkes i Norge ellers møter man flere utfordringer. Informant E husker en episode der han ble oppfordret til å lære norsk.

«En dag gikk jeg til Aetat for å registrere meg som en arbeidssøker og spørre om jobb. Det het Aetat før Nav kom. Jeg snakket ikke norsk. Jeg snakket engelsk når jeg var der. Jeg ble først spurt om jeg kan snakke norsk. Jeg sa nei, jeg snakket engelsk. Jeg fikk svar «du må lære norsk». (...) fra den dagen jeg har forstått at jeg kan ikke tilpasse meg i Norge uten norskkunnskaper. Jeg gjorde en kjempeinnsats for å lære Norsk språk og jeg fikk jobb etterpå.»

Informant D fokuserer på funksjonen av språk, særlige i forbindelse med skole og hverdagslig behov.

«Når du har barn må du må hjelpe med skolearbeid. Du kan få beskjeder fra lærerne. Det er mange ting som er avhengig av språk, og det er viktig. En kan få privatbrev. Hvis du ikke kan språket, må du dele dine personlig og privat saker med andre. Det kan hende det handler om helseopplysninger man ikke vil dele med andre og det er ikke bra.»

Sitatet illustrerer stort behov for norsk i dagliglivet og andre sammenhenger, det er et viktig redskap for å bli selvstendig, selvsikker og mestre livet i Norge, både om det handler om barn og skole, helse, familieliv, arbeid, utdanning eller forhold til offentlig institusjoner. Konsekvensene er større dersom en ikke kan språket, man blir avhengig av andre i situasjoner som krever norsk språk f.eks. Man spør andre til å oversette beskjeder og det påvirker livet i Norge. Et viktig steg i integreringsprosess er å forstå hvordan norske systemer fungerer. Informantene peker på at de hadde utfordringer med norsk språk de første årene, og at det var vanskelig å kommunisere med folk. Etter hvert som de lærte språket, begynte de derimot å få innpass i samfunnet. Informant F sa

«Jeg hadde ikke så stor utfordring i Norge, men en utfordring er språk, når jeg møter med en hyggelig person som jeg kjenner og sier hei hei til hverandre. Men jeg kunne

ikke kommunisere med språket da jeg var helt ny i Norge. Det var skummelt og frustrerende»

Dette viser en dårlig opplevelse ved å ikke kunne uttrykke seg med språket. Språkmangel er et stort hinder for menneskelig kommunikasjon. Norsk er en viktig forutsetning for å kommunisere, skape nettverk og sosiale forhold med andre i storsamfunnet. Informant C tar opp et eksempel om hvordan det norske språket hadde betydning for hans sosiale relasjoner med nordmenn

«For meg var språk viktig for å integrere og skaper relasjoner med norske folk der jeg jobbet. Jeg forsto at alt var avhengig av språk og jeg satset på å lære».

Informanten mente at det å beherske norsk hjalp til å forstå sosiale og kulturelle koder og gjorde han i stand til å fungere bedre i sosiale relasjoner med nordmenn og i arbeid.

En annen informant sa dette om norskspråk

«Når jeg første kom til Norge la jeg mye vekt på å lære norsk og brukte ordbok. Det som motiverte meg, var behovet for språket og tanken på å bli selvstendig for det er ikke bra når andre tolker for deg når du er hos legen med barna eller på skolekonferanser. Uten språk blir man ikke selvstendig og norsken åpnet mange andre dører; jobb, nettverk og venner derfor er språk den største faktor på integrering» informant(G).

I likhet med andre fokuserer informanten på viktigheten av språk for å klare seg i et nytt land. De med lang botid fremsto mer selvsikre om forståelse av språk, norsk kultur, og system sammenlignet med de med kort botid.

4.4.0 Hvordan oppleves ulike nettverk om integrering

Deltakernes erfaring beskriver at nettverk og kontakt har positiv innvirkning på integrering. Både bindende og brobyggende sosiale nettverk. Opplevelser er knyttet til hvordan utvalget gjennom tilgang til nettverk fikk støtte, styrket deres språk, fikk råd og trygghet.

4.4.1 Brobyggende nettverk innvirker integrering

Informantene uttalte at deltakelse i brobyggende sosiale nettverk innvirket positiv for integrering og nevner at de lærte norsk språk gjennom å praktisere med andre nordmenn. Kontakten med andre i samfunnet gir muligheter til å bruke norsk utenfor skole. Videre påpeker informantene slike nettverk er verdifulle for å fullføre skole og ta utdanning fordi man kan få hjelp til skolearbeid og språk som er en viktig forutsetning for å lykkes i skolen. Informant C sa dette om nettverk med nordmenn.

«Jeg kommer fra Afrika og er ikke etniske norsk. Jeg må etablere nære sosiale forhold med nordmenn. Det blir lettere å få jobb, få hjelp med å få jobb, og skole hvis man går på skolen.»

Her mener informanten at relasjon med majoritet er viktig og binder strukturelt mellom somalier og nordmenn. Å få seg en jobb og fullføre skole som er to viktige områder. utdanningen er viktig for kvalifisering på arbeidsmarkedet som gir mulighet for økonomisk selvstendighet. Å studere på norsk er utfordrende for mange nyankomne, derfor er leksehjelp til stor hjelp for å fullføre skole. Slik nettverk er positivt for å lære språk, finne jobb eller delta i andre sosiale sammenhenger som er viktig. Informant D var opptatt av informasjonstilgang og jobb tips.

«Hvis du kjenner mange nordmenn og du er en arbeidssøker hender det at du får informasjon og tips om jobb. Kanskje du har sett, norske folk er veldig opptatt av jobb. Når du har samtaler med dem de spør deg hele tiden hvor jobber du. Så hvis man kjenner folk og har gode relasjoner og sier hvilke behov man har, en kan få hjelp til å finne arbeid. Det er fordeler»

For mange innvandrere er det norske systemet for komplisert, og begrenset språk er utfordrende, derfor er råd og tips en stor hjelp for å bli en del av samfunnet og utnytte mulighetene som finnes. Dette er området hvor nyankomne trenger mest støtte. Slike nettverk kommer frem som er en kilde for informasjon og veiledning som spiller en viktig rolle for at innvandrere realiserer individuelle mål og blir integrert i samfunnet. Her får man tilgang på ressurser og praktisk hjelp. Andre informanter uttaler at deltakelse i slike åpne nettverk er viktig for å delta på fritidsaktiviteter som skaper felleskap som igjen er viktig for helse og trivsel når man bor i et nytt land. En del informanter sa at de etablerte nettverk og integrerte seg gjennom sportslig aktiviteter. Dette sier informant F

«Det som jeg gjøre for å integrere er å delta sportslig aktiviteter f.eks. fotball der ble jeg kjent med folk og noen ganger møtes vi på fester, selv om det vanskelig å bli kjent og integrere med nordmenn, fordi det tar tid for nordmenn å stole på deg for å bli kjent.»

Felles aktiviteter fremmer relasjoner og var relevant i deltakernes integrering med nordmenn fordi sport bidrar til positive opplevelser og alle kommer med godt humør og er derfor en viktig sosial arena. En del informanter påpekte røde kors og andre frivillige foreninger som slike nettverk hvor de deltok. Samtidig påpekte de at det avhenger av bosted og tilbud som finnes.

4.4.2 Bindende nettverk innvirker både positiv og negativ for integrering

Bindenettverk kan virke både negativ og positiv på integrering av somaliere. Et av funnene i denne studien er at somaliere liker å være sammen med andre etniske somaliere og slippe å være sammen med andre. Dette fordi det gir en følelse av selvsikkerhet og er enklere med tanke på språk, kultur og konteksten hvor relasjoner finner sted. Likhet og felles bakgrunn gjør kontakten og etablering av nettverk lettere. Det bor somaliere over hele landet og informantene mener at gruppen har et godt internt forhold og god kjemi mellom dem. De liker hverandre noe som gjør at de ofte foretrekker å delta i slik nettverk. Deres sterke bånd mellom dem er en viktig fremmede faktor av dette. Funnene viser at deltakelse i somalisk miljø motvirker ensomhet og stress og ivaretar identitet, kultur og morsmål. Dette kan tolkes som at etniske miljøer bidrar til trygghet og felleskap noe som er positiv i et nytt land. På den andre siden sier deltakerne at slike nettverk hemmer språklæring og kontakt med andre i samfunnet. Siden man omgås mange i det somaliske miljøet, gjør individet mindre innsats for lære språk, og kommuniserer ikke med andre på norsk. Dette kan hemme sosial integrering med andre og begrenser somalieres muligheter til å komme i kontakt med majoriteten. Resultatet er at informasjonstilgangen blir mindre. Kontakt med ressurssterke somaliere ses ikke som negativt og kan innvirke positiv for integrering. Informant D sier dette om etnisk somaliske nettverk.

«Når jeg snakker sant somaliere integrere mindre. Grunnen er når en somalier ser en annen somalier liker de ikke å ha kontakt eller relasjon med andre. Det er gode forhold og kjemi mellom somalier som gjør at de ikke vil la seg integrere med andre. En årsak

kan være språk, det kan hende at personene ikke kan språket nok og ser nettverk i somalisk fungerer bedre»

Språkutfordringer kan være en mulig årsak til at somalier unngår andre, og bare omgås med somaliere. Informantene erfarer nordmenn som saklig og forsiktig i møte med dem, og det kan utfordre integrering. Likevel mener noen av deltakerne at nordmenn er positive til kulturelt mangfold etter at de blir kjent med dem. Man kommer til et nytt land uten nettverk, det er krevende og utfordrende og det kan være at man selektivt eller bevisst velger å være med sine etniske nettverk for å være på den trygge siden. Informant C tar opp problemer med å flykte fra sitt eget nettverk.

«Største problemet er å flykte fra sitt eget land som du er født i. Landet som du har gått på skolen og jobbet. Folk som du kjente, du kommer til et nyt land hvor alt er nytt. Språk, kultur og folk. Du blir som et nyfødt barn i det landet, du må begynne alt på nytt, og start fra bunnen»

Her tematiseres utfordringer for migrasjon og møtet med et nytt land. Etablering av relasjon og nettverk er ikke alltid enkelt med tanke på tilpasning i Norge. Dette bekrefter at integrering er en krevende prosess å gjennomgå.

4.4.3 Rollen frivillighet og møtearenaer har for integrering.

Informantene fremmer betydningen av sosiale møteplasser og deltakelse på frivillighet som en viktig faktor for deres integreringsprosess. De mener det er mangel på slik plasser og behovet er større. Det menes her plasser der både somalier og nordmann kan etablere nettverk og bli kjent med hverandre, lære hverandres normer og føre til bedre forståelse som er en viktig faktor for sosial integrering. Frivillighet og møteplasser har betydning for strukturell integrasjon og fungerer som en arena som gir tilgang til brobyggende sosial kapital og etablering av sosialt nettverk på tvers av sosiokulturelle ulikheter. Man vil kunne møte nye mennesker. Denne typen tilknytting inkluderer innvandrere i samfunnet og forbedrer innvandreres sosiale liv og sivilt engasjement. Informant D beskriver hans deltakelse på dugnader i nabolaget.

«I dette nabolaget som jeg bor i har vi dugnader og jeg deltar på diverse aktiviteter. Det er bra at folk deltar og jeg anbefaler det for andre. Det er viktig arenaer der folk møter og blir kjente med hverandre. Hvis jeg bare bor her og går ut og inn i leiligheten min vil ikke naboen kjenne meg, hvem jeg er og mine personlige egenskaper, når vi møtes der ute er det mulig å ha gode samtaler. Vi rydder og vasker søppeldunk, tømmer kjellere, griller mat for barn og voksne. Alle er ute hele dagen og det kommer noen som spiller musikk for oss.»

Frivillighet og felles aktivitet bringer folk sammen og skaper sosiale arenaer der folk kan bli bedre kjent med hverandre. Det er lokalt hvor statlig integreringspolitikk starter. Felleskap og felles verdier fremmer integrering (NOU2011:14). I dette tilfeller produserte det ressurser ved å gjennomføre kollektiv handling i nabolaget, og det er viktig for trivsel som kan øke sosial kapital i nabolaget. Man kan begynne med naboer for å bryte ned fordommer om innvandrere og negative tenker påpeker informanten. Nettverk og aktiv fritid bidrar til integrering i lokalt miljø. Informant G nevnte hans deltakelse på aktiviteter i Natteravnene der han fikk være med på frivillige aktiviteter i et nettverk som var viktig for hans integreringsprosess. Informant B kommenterer her viktigheten av lokalsamfunnet i en integreringsprosess.

«Jeg erfarte integrering som positivt. Hadde ikke så mye utfordringer, men det kommer an på bosted og lokalmiljø, hvis lokalmiljøet er åpent, lett å innpasse og bosted har gode jobbmuligheter, da blir det bra»

Utsagnet understreker at bosted og lokalt miljø er viktige for tilpasning i et nytt land, og innvirker på grad av integrering fordi muligheter for arbeid er ikke det samme i alle bosteder, og engasjement i lokalt miljø er ikke det samme. Mange flytter til urbane strøk etter jakt på muligheter for arbeid. Informant B, D og F sa at det er lettere å integrere i lokalt miljø ved å delta idrett og sportslig aktiviteter og viste fram deres erfaring gjennom deltakelse i fotball klubber som økt deres kontakt med nordmenn. Viktig aspekt i integrering prosessen er at innvandrere innlemmes i lokalsamfunnet for å skape venner og nettverk. Dette bekreftes av informanter og de med barn i skolealder tar opp hvordan naboskap og barnefritidsaktiviteter kobler sammen foreldre, fordi folk som bor i samme lokalmiljø møter i ulike arenaer som lekeplasser, dugnad, aktiviteter, skolefester og andre sammenhenger. Dette gir mulig for felleskap. Aktivitet knyttet til barn var sentralt for

integring av informanter som har barn. Informant D tar opp hvordan det var viktig for ham

«Det er mange foreldre som jeg ble kjent med i foreldremøter, og vi har arrangerte felles bursdagsfeiringer istedenfor at jeg gjør det for barnet mitt. Vi foreslo at to til tre barna feirer bursdag sammen. Og dette skjer fordi vi ble kjente med hverandre, forstår hverandre og etablerte gode relasjoner.»

Dette støtter integrering på individ og gruppenivå gjennom foreldrenettverk. Integrering skjer med menneskelig samhandling. økt tilknytting til lokalt miljø gir muligheter til å få tilgang til lokale ressurser og tilhørighet, og er en forutsetning for økonomisk og sosial integrering. Alle informantene var opptatt av å være en del av felleskap i lokalsamfunnet og følge hva som skjer rundt dem hele tiden, gjennom studien fikk man inntrykk at det var en viktig vektlegging for dem. Lokalsamfunnet bygger broer mellom folk og øker tilgang på sosialkapital, skaper tillit og et integrert lokalsamfunn. Dette har vist suksess i integreringsarbeid på ulike steder. Møteplasser øker kulturforståelse og styrker nettverk for innvandrere, som igjen er bra for videre integrering.

4.5.0 Kultur og religion

4.5.1. jeg har min kultur

Informantene sa at kultur innvirket på måten integrering skjer, og i hvilken grad de tilpasser seg. Det kommer fram at det er mulig å innpasse uten å forlate sin kultur og religion. Informant E beskriver hans erfaring om å ha somalisk kultur og samtidig være integrert i det norske samfunnet.

«Jeg har en annen kultur og kommer fra et annet land. Hvert land har sin kultur. Jeg har erfarte norsk kultur i 19 år. Jeg har ikke tatt norsk kultur. Jeg har min somalisk kultur og er integrert. Vi ble godt kjent med hverandre, jobber sammen og er kolleger, har det moro sammen og prater. Noen ganger går vi på fest sammen og fortsatt er jeg ikke assimilert. Noen ganger sier jeg «jeg skal be», de kan ikke si nei. Jeg ber når jeg har pauser»

Informanten mener at kultur er noe han identifiserer seg med, men er ikke en barriere for hans deltakelse i arbeidslivet. Han er i arbeid og har godt kollegialt forhold med nordmenn og møter dem utenom arbeidstid, samtidig beholder han sin kultur og praktiserer sin religion uten at det er et problem for ham og kollegaer. Dette viser at integrering er mangesidig og består av deltakelse i samfunnsarenaer og retten til å være forskjellige og beholde både kultur og identitet. Det er mange måter å være integrert. Han har lang botid i Norge uten å være assimilert. Dette tyder på at integrering handler om hvilken tilpasningsform individet velger, om man tar opp norsk kultur frivillig, eller beholder sin tro selv om man har lang botid i det nye landet. Deltakerne vektlegger mye kultur når de snakker om integrering, og det tyder på kulturens relevans. en annen informant sa dette.

«Jeg kom til Norge som en voksen person og tror at min kultur og religion veier tung, men samtidig respekterer den kulturen som jeg kommer til. Jeg tar inn det som passer og er fint og forlater det som blir vanskelig» (informant C)

Han prøver å formidle at kultur har en stor rolle og plass og ønsker å fortsette med den. Folk kommer ikke til å bli kulturelt like selv med integrering for det er alltid utfordringer knyttet til kultur. Informant A begrunner det slik

«Måten kultur påvirker integrering er når begge to kulturer møter. Det blir kulturkrasj, fordi begge kulturer møter ikke med samstemmighet, og det finnes forskjeller mellom dem.»

Her kommer det klart at når to kulturer møter skaper det problemer, og kultursjokk er en virkelighet i møte med en andre kulturer. På den måten kan det hevdes at somalisk kultur møter med det norske og ikke utspilles alene i Norge. Kultur en faktor å forholde seg til når temaet integrering diskuteres. På den andre siden kan kulturmisforståelser hindre sosial integrasjon ved å skape negative forestillinger om andre. Felles trekk for alle informantene er at somaliere er veldig stolte av sin kultur og den er basert på religion og islamsk tradisjoner.

4.5.2. Religion er utgangspunkt for individuelle valg

Funnene viser at informantene refererer til religion som en viktig faktor som legger føring for individets holdninger og handlinger. Det innvirker på jobbmuligheter og tilknytting på andre områder. I materialet kommer det frem at islam forbyr å jobbe i bestemte yrker, kle seg på bestemte måter og ikke håndhilse på det motsatte kjønn, men samtidig er religion ikke noe som hindrer integrering i samfunnet. Informantene skylder ikke alt på religion og mener en kan finne løsninger uten at det blir til hinder for integrering og deltakelse på ulike arenaer, og mener at balanse og klokskap kan løse utfordringer. Informant D sier dette om religion og integrering:

«Vi er muslimer, vår kultur er forskjellig fra den norske, men det er greit å ta inn passende norsk kultur. Religion hindrer oss en del ting, f.eks. måter å kle seg på og håndhilsning. Det er ofte vanskelig for kvinner, men man kan finne løsninger og kan innpasse mens en bærer sin kultur og religion (...) Det er ikke hver dag man skal håndhilse, bare første gang.»

Sitatet bekrefter at religion har en rolle og refererer til utfordringer for kvinner når det kommer til kravet om måten de skal kle på seg og dekke til kroppen. Informanten never en kjent sak i integreringsdebatten nemlig fysisk kontakt mellom motsatt kjønn, men viser samtidig at religion står ikke veien for integrering og små praktiske ting bør ikke skape større problemer for individets integrering. Informanten mener det er mulig å finne løsninger dersom noen religiøse praksiser kommer i konflikt eksempelvis i jobb sammenheng. De fleste tilfeller er kontekstavhengig og kan løses. Informant B kommer med tilsvarende utsagn:

«Det er relasjon mellom religion og integrering for jeg har noen verdier, og religion påvirker integrering og kan nekte å jobbe bestemt jobber og butikker. Religion forbyr en del ting, noen ganger tillates det ikke å feire, delta på fester og ikke drikke alkohol noe som er til hinder for at man integrerer sosialt»

Religionspraksis påvirker individatferd. Islam er en mer praktiskrettet religion. Muslimer må be daglig bønn, faste i ramadan. følge islamsk kleskoder, mat og spisevane og ekteskapsbestemmelse. Manglende praktisering av religion i individets liv omtales ofte som negativt. På den andre siden ser mange dette som negative sosial kontroll. På

oppfølgingsspørsmål svarer informanten at løsning er å utdanne seg og velge en karriere som kommer ikke i konflikt med religionen. Individets tolkning og praksis av islam påvirker i hvilke grader man innpasser. Utvalget i denne studien kom til Norge i voksen alder og sosialiserte i en annen kultur derfor religiøs praksis og bevaring av egen kultur har stor betydning hos dem, selv om flere av deltakerne hadde langt botid i Norge. Religion innebærer en identitetsmarkør og Funnene viser at religion og kultur påvirker størst i hvilken grad man kan innpasse når det gjelder fritid, kultur og det sosiale utenfor det offentlig f.eks. kontakt med nordmenn. Informant G sier:

«De utfordringer som jeg snakker om er for eksempel hvis jeg sier jeg skal bli godt integrert med nordmenn og gå ut i helgen sammen med mine kolleger for å drikke. Jeg drikker ikke alkohol hva skal vi gjøre da? Noen ganger går jeg med dem på fester og noen ganger kjører jeg dem, men jeg føler meg ikke komfortabel med å være der og bare stå der alene. Integrering betyr ikke at jeg gjør hva de gjør for vi har to forskjellige verdigrunnlag. Hvis jeg beholder min somalisk kultur hjemme kan ingen si at jeg er ikke integrert. Jeg forstår integrering som at vi deltar i arbeidslivet sammen og er sammen i et felleskap i Norge.»

Her beskriver informant hvordan kulturelle verdier innvirker på hvilke handlinger han kan gjennomføre, særlig i forbindelse med sosial integrasjon med nordmenn. Informantens beskrivelse kan tolkes som at religion er til hinder for kulturell og sosial integrering med tanke på at den forbyr en del ting slik som å alkoholbruk og mat, være ute på fester eller andre anledninger. Det ligger også en kritikk her av informantens forståelse om at integrering bare handler om å ha samme levemåte og kultur som nordmenn har. En slik forståelse er ikke i tråd med den teoretiske forståelse, og på den andre siden føre til økt relasjon mellom etniske somaliere med samme kulturelle og sosiale verdier og derfor hindre fritid- og sosialt engasjement med majoritetsbefolkningen. Av disse grunnene har religion og kultur en betydningsfull rolle for etablering av sosiale relasjoner. Religion har blitt en referanse for integreringsdebatten (Døving, 2009)

Informantene mener at en grunn til somalieres manglende integrering er at det er vanskelig å forlate noen en tror og verdier som uttrykker både en kulturell og religiøs identitet som samsvarer med deres egen somalisk kultur. Majoriteten forventer mer

liberalt levesett, og på den andre siden beholder somaliere en kultur som er en motsats til dette. Dette tyder på manglende forståelse og gjensidig tilpasning. Datamaterialet viser at en del av somalisk kultur ikke er så vanskelig å forene med den norske, men de delene som er dypt forankret i religion har stor innvirkning. Særlig gjelder dette arbeidsmarked, boligmarked, ekteskap og nettverk. Noen individer velger å ikke jobbe i matbutikker særlig butikker som selger alkohol og svinekjøtt, og noen tar ikke boliglån fordi religionen forbyr renter. De fleste somaliere gifter seg med andre etniske somaliere fordi kulturen fører til dette. Det er mange ting som somaliere ikke kan gjøre grunnet religiøse hindringer. Informantene sier de opplever måten muslimer og Islam diskuteres i det offentlige som tyngende. De sier at både somaliere og majoritetsbefolkningen tolker religionen feil, og skaper avstand i samfunnet. Videre nevner de at religion er personlig når den praktiseres, og påpeker at tilrettelegging, toleranse og aksept er viktige elementer.

4.6 Oppsummering

I dette kapittel har jeg presentert funnene i datamaterialet. Informantene har tydelig forståelse av integrering og de opplever integrering som et krav og en nødvendighet for å bo i Norge. Kultur og samfunn er annerledes i Norge og det øker behovet for integrering slik at man kan lykkes på mange områder. Samtidig oppleves integrering som en ensidig prosess hvor mye av integreringsansvaret legges på somaliere, og nordmenn har høye forventninger til dem. Det informantene legger i det å være integrert er systemforståelse, god norskkunnskap, deltakelse i arbeidsliv og skole og å ha et nettverk med norske venner. Et spennende funn i materialet er viktigheten av individuelle avgjørelser der personlige faktorer som innsats, motivasjon og vilje er avgjørende. Faktorer som utvalget mener har mye å si om deres integrering er språkkunnskap, nettverk både med nordmenn og etniske somaliere, felles møtesteder, kulturforskjeller og religion.

5.0 Drøfting av oppgavens funn

I dette kapittel vil jeg drøfte funnene i datamaterialet. Studien undersøkte to sider. Hvordan voksene somaliere erfarer integrering i Norge og hvilke faktorer de mener har betydning i deres integrering. Jeg diskuterer funnene opp mot teorier for å se hvilken tilknytning oppgavens funn har til tidligere forskningsfunn og teori på området.

5.1 Erfaring med integrering

Viktige forskningsspørsmål i denne studien var hvordan informantene erfarer integrering og hva de legger i det å være integrerte. I politikken måles integrering på flere områder gjennom deltakelse i arbeidsmarkedet, utdanningsinstitusjoner, norskkunnskap og deltakelse på andre sosiale arenaer der måloppnåelse på disse områdene er avgjørende. Med bakgrunn i dette har mye av informantenes forståelse av integrering en del til felles med hvordan integrering ofte måles i teorien, og er i tråd med politiske dokumenter. Informantene i denne studien forstår i stor grad begrepet om integrering slik det ble diskutert i teoridelen og uttaler viktigheten av å delta på viktige samfunnsarenaer, og forståelse av regelverket i Norge. Å føle seg som en del av det norske samfunnet og felleskap er viktig for integrering, og innebærer en funksjonalistisk forståelse av begrepet (Døving,2009 s.74).

Informantene erfarer integrering som helt nødvendig for å tilpasse til det norske samfunnet fordi det er viktig å delta, og samtidig beholde sin kultur. Uten tilknytting til samfunnet er det fare for marginalisering som er uheldig for individet og samfunnet. Integrering er viktig for å rekonstruere livet i et nytt land. Resultat viser Integrering i norsk samfunnet har fordeler for immigranter, deres barn, familie og for samfunnet. Integrerte innvandrere trives ofte i Norge og blir økonomiske selvstendig og får nettverk. Dårlig integrering øker risiko for familieproblemer, mistrivsel og sosioøkonomiske problemer særlig utfordringer på som boligmarked og arbeidsliv. Informantene opplevde ikke krav å tilegne seg norsk kulturelle eller religiøse verdier som er i strid mot deres tro, men tilpasning i samfunnet er nødvendig ellers får man negative konsekvenser. Denne oppfatningen støttes av Døvings (2009) tilnærming til integrering og mener at i Norge er

det politiske enigheter om innvandrere bør innpasses i et mangfoldig norsk samfunn der majoriteten må tilpasse seg til et fleretnisk og flerkulturelt samfunn.

5.2 Integrering og individ

Informantene i denne studien erfarer en ensidig integreringsprosess som bare oppfordrer innvandrere. Dette kan tolkes at majoriteten krever mer fra dem og at dette igjen står i kontrast til den teoretiske forståelsen av integrering som forstår integrering som en tosidig og gjensidig tilpasning mellom gruppene i samfunnet (Døving, 2009, s. 9; Brochmann, 2002, s.30; NOU2011:14). Integrering kan bli krevende dersom det mangler engasjementet fra majoritetens side, for de har muligheter til å inkludere innvandrere i en integreringsprosess. Dette belyser behovet for at majoriteten tar en rolle. Informantenes poeng er i tråd med perspektiver som sier at integrering er en prosess som omfatter både innvandrere og majoritet i samfunnet (ibid). Nyankomne må tilpasse seg samfunnet da de kommer til å delta i arbeid og samfunnslivet og majoritet må forholde seg til at samfunnet blir mer mangfoldig (Meld. St. nr. 6 (2012-2013), s. 9) Fra somalisk side er integrering en krevende prosess fordi det innebærer kulturelle, sosiale og identitetsutfordringer. Migrasjon og livet i et fremmed land innebærer store sosiale utfordringer og migranter har vært gjennom ei vanskelig livserfaring. De forlater fra hjemlandet og mister deres nære relasjoner og nettverk. Dette kan skaper u usikker livssituasjonen i det nye landet (Døving, 2009, s. 20) og det blir enda vanskeligere med for høy forventning. Dette viser viktigheten av det Brochmann (2002) mener er nødvendig for resosialisering av innvandrere, men studien finner ikke krav om assimilering fra storsamfunnet. Assimilering oppfattes ofte illegitimt og virker urimelig (Fangen, 2008; Døving, 2009). Studien viser frykt for å miste egen kultur gjennom å integrere seg sosialt og kulturelt, det kan baseres på misforståelse om temaet og ved for mye press forveksles integrering med assimilering. En problemside er at innvandreres rettighet om å bevare sitt kulturelle særpreg ofte ikke omtales (Sajjad & Eriksen, 2020, s.80). Integrering sees ofte på som politisk mål, men det krever mye arbeid å sikre like muligheter og et mer inkluderende samfunn.

Et viktig funn i analysen viser at individuell avgjørelse og innsats påvirker integrering og er en viktig forutsetning for å nå innvandreres integreringsmål. Individet står i fokus fordi gode offentlige tiltak virker verdiløse hvis individet ikke ønsker å integrere. Det er individer som skal tilpasse seg og mye er opp til den enkelte til tross for alt statlig og

frivillig integreringsarbeid. Fokus på individet heller enn grupper er mer tydelig i integreringspolitikken (Døving, 2009, s.75; (St.meld.nr. St.49 (2003-2004)). Innsats og motivasjon påvirker altså hvilke mål man ønsker å realisere i Norge. Andre faktorer som er viktige er forutsetninger, ressurser og bakgrunn, dette påvirker hvilke valg man tar, og hvilke muligheter man har i Norge for utdanning, kvalifisering og eventuelle muligheter på arbeidsmarkedet (Ødegård et.al, 2014, s. 14.). Dette støttes av Fangen (2008) som skriver om tidligere forskning om somaliere i Norge og peker på at identitetsforhold f. eks om man kom fra en landsby eller bygd, sosial status, utdanning kan være viktige faktorer som kan påvirke tilpasning og hvilke muligheter man kan realisere i Norge (fangen,2008, s.126). Individet må gjøre egen innsats for lære norsk språk og samtidig være aktiv for å komme i arbeidsmarked. Jeg tolker det slik, at interesse og viljen om å bo i Norge er viktig. Det kom mye kritikk for somalieres transnasjonale nettverk og dette kan føre til lite interesse å investere mye innsats for å tilpasse seg i Norge, i stedet for det blir fokus på situasjonen i Somalia. Individets egne holdninger er avgjørende for å lykkes med individuelt integreringsarbeid. Funnene legger mye vekt på individuelt ansvar og dette finner vi igjen i den nye integreringsloven som er viktigst endringen på 20 år og tredje i kraft januar 2021. Loven plasserer individ i sentrum og integreringsarbeid er orientert mot individets forutsetning, innsats og mål innebærer signering av gjensidig integrerings kontrakt mellom deltakerne og kommune som bosetter dem. Dette gjelder også for kvoteflyktninger som hentes fra flyktningeleirer, kontrakten signeres før ankomst til Norge og setter krav og tydeliggjør forpliktelse på å integrere i det norskesamfunnet. Integreringstiltak tilpasses individuelt og differensieres ut ifra av personlig faktorer som utdanning, behov, alder og mål. Ny ankomne er forpliktet til å være aktiv deltaker i egen integreringsprosess og legger vekt på egen involvering (Integreringsloven, § 1,15 &16)

Et interessant funn som er verdt å ta opp i diskusjonen er problemer med arbeidsmarked. Informantene opplever at kravene på arbeidsmarked er meget store. Det gjelder om arbeidserfaring, språk og kvalifikasjoner. De fleste fra somaliere ønsker å jobbe, bli økonomiske selvstendig, men møter utfordringer på arbeidsmarked og stigmatisering som en svak gruppe. Det fører til marginalisering på arbeidsmarked, noe som er tilfellet ved somalieres deltakelse i norskarbeidsliv. Tidligere forskning om somaliere støtter dette (Engebrigtsen & Fuglerud, 2009, s. 79-87; Open Society, 2013; fangen, 2008) og viser til somalieres begrenset tilgang til arbeidsmarked. En årsak til dette kan være mangel på

kvalifikasjoner, erfaringer fra et krigsområde og dårlige samhandlinger med offentlige institusjoner (Engebrigtsen & Farstad, 2004; Fangen, 2008; Engebrigtsen og Fuglerud 2009; Friberg & Elgvin, 2014;2016). Noen kommer ikke inn på arbeidsmarkedet selv om de er kvalifiserte og mange mener at dette tyder på at integreringspolitikken har slått feil. En del somaliere er avhengige av offentlige støtte på grunn av manglende inntekt. Uten tilknytning til arbeidsmarked påvirkes levekår, sosiale og helsemessige aspekter negativt. Det er politiske mål for at ny ankommende kommer i jobb og bidrar samfunnet som skattebetalere, men det er ikke alle somaliere som opplever lik tilgang på arbeidsmarkedet (Horgin & Elgvin, 2014). Dette finner jeg også i min studie selv om seks av mine informerte hadde tilknytning til arbeidsliv, men opplyste veien til jobb ikke var enkel og var en krevende prosess. En informant som var uten jobb, uttalte seg om krav om erfaring og kompetanse. Man må være forsiktig med å generalisere fordi det finnes høyt utdannet somaliere med høyere lønn og som nevnt i avsnittet «tidligere forskning» er gruppen sammensatt og en del av somaliere i Norge klarer seg bra. Informantene erfarer arbeidsplassen som en viktig integreringsarena som gir tilhørighet, nettverk og åpner andre muligheter på deltakelse i andre arenaer og øker språk kompetanse.

Etniske diskriminering sees som en årsak til innvandreres lave deltakelse på arbeidsmarkedet. Problematikken er kjent i tidligere studier om innvandrere og kan være på grunn av språk, etnisitet, kultur og religion. Empiriske forskning dokumenterer om somalieres opplevelser av diskriminering på arbeidsmarked og andre arenaer (Fangen, 2004;2006;2008). Somaliere er muslimer og mørkhudet og mer utsatt. Religion blitt viktig referanse ramme og sett som en barriere for integrering (Døving, 2009, s. 108). Mange innvandrere har gått et skritt til å skifte navn slik at de virker mindre fremmed kulturelle å få jobb og har lyktes med det (Sajjad & Eriksen 2020, s. 28). Informant G nevner dette når han tematiserer vanskeligheter på arbeidsmarkedet. Dette kan bety at tendens har mye å si om integrering i Norge der målet er at alle får like tilgang. En del innvandrere grupper opplever ikke slike diskriminering for de har ikke synlig markører som navn, og nordmenn opplever dem kulturelt like (Ibid). Mens somaliere er kulturelt fjerne fra Norge og kultur forskjeller skaper misforståelser og kan forårsake diskriminering på ulike arenaer (Engebrigtsen & Fuglerud, 2009,156). Innvandrere med ikke vestlig bakgrunn er mest utsatte. Særlig kvinner er overrepresentert på arbeidsledighet. Informantenes opplevelser tyder på negative erfaringer om å tilhøre en særlig utsatt gruppe og et arbeidsmarked som krever mye fra

dem. I min studie det var ikke alle som var opptatt av diskriminering som en årsak til begrenset tilgang på arbeidsmarked. Det var informant G som var mye opptatt av at arbeidsgivere foretrekker å favorisere etniske norsk. At andre informantene ikke var så opptatt av det, kan tyde på at etnisitet eller gruppe tilhørighet alene ikke er hovedårsaken til manglende tilgang på arbeidsliv. Det finnes etniske norsk som ikke deltar på arbeidsmarkedet av ulike årsaker enten funksjons eller kompetanse mangel. Deltakerne på denne studien var opptatt av integrering gjennom arbeid, utdanning og deltakelse i lokal samfunnet, hvor de deltok i aktiviteter som var barn relaterte. På andre siden er det ikke nødvendigvis sammenheng mellom integrering på arbeidsmarkedet og andre sosiale arenaer. Arbeid alene indikerer ikke suksess på integrering på andre arenaer. Alle som har jobb, er ikke godt integrert i andre arenaer eksempelvis i lokal samfunnet gjennom aktiviteter eller i utdaningsarenaer. Arbeid og utdanning er en kilde til økonomisk og sosial trygghet, da det gir tilgang til sosial kapital gjennom arbeid (Døving, 2009, s. 11). Ulike arenaer virker på ulike måter for integrering. Forskning viser at det er ikke bare innvandres integrering i arbeidsliv eller i skolen, men også hverdagens sosiale integrering utover offentlige arenaer som er relevant. Mange andre sosiale arenaer er like viktige for integrering i Norge da det styrker kontakt og bygger broer mellom ulike grupper (Øian, 2014; Fangen, 2009).

5.3 Religion og kultur i integreringssammenheng

Kultur påvirker våre tanker, handlinger og menneskelige relasjoner (Eriksen & Sajjad 2020). Dette samsvarer informantenes forståelse om kultur er med på å si hvorfor folk har ulike livsmønstre, og de var opptatt av å beholde deres kultur som gir mulighet til å ta vare på identitet, men samtidig lære det norsk systemer og regler. Integrering innebærer retten til å bevare kulturelle særtrekk (Døving, 2009, s. 10), og det er enighet om å beholde disse så lenge det kan harmonisere med grunnleggende norske verdier. Problemet er balansen av hvor mye det skal kreves som plikt og hvor mye det skal tillates som rettighet, og er derfor ofte bundet med rettslig problemstilling. Dette er en problematisk side i norsk integreringsdebatt. Materialet framkommer at kultur begrenser individets handling f.eks. arbeid eller relasjoner med nordmenn fordi Informantenes kultur er annerledes, men dette betyr ikke at alle somalier i Norge vektlegger kultur likt, og det er mange faktorer som muligens påvirke dette som bakgrunn, utdanning, botid og personlig erfaring. Kultur kan være utfordrende fordi den kan misforstås og føre til negative forestilling og svekker

sosial integrering mellom folk, men det er ikke entydig at kultur alene hindre uten andre sosioøkonomiske faktorer som etnisiteter, klasse, utdanning og diskriminering i samfunnet (Døving,2009, s.13-14). Informantene var opptatt av integrering i Norge uansett hvilken kultur man medbringer, men hvis det å være annerledes oppleves negativ av majoriteten, kan det skaper utfordringer for somaliere og andre innvandrere til å søke tilhørighet og bli en del av samfunnet.

Fokus på somalieres annerledeshet erfares utfordrende av informantene og kan føre til svekket integrering. Denne opplevelse deles av somaliske informantene til Abdirashid Ali sin master avhandling «The Rough Road to Integration: The Case of Somali Immigrants' Integration in Norway». Alis informanter var imot ideen om at integrasjon betyr å se bort fra egen bakgrunn og kultur og påpekte at integrering bør ikke handle om kulturell assimilering, men fungere som brobyggende plattform mellom ulike kulturer (Ali, 2010:33). Innvandrere med ikke-vestlige bakgrunn blir ofte sett som kulturelt forskjellige og i integreringsdebatt fokuseres der ofte på negative sider av fremmed kultur. Majoritet er ofte for raske til å gi kulturen skylden for manglende sosial integrasjon (Øian,2014, s.66) eksempelvis barneoppdragelse, kjønnsrolle, kvinneundertrykkelse, og praksiser som kan være strid mot det Norske verdier, f.eks. klesstil og bruk av hijab av muslimske kvinner. Negative forestillinger og mye krav om verdier hemmer integrering, på den andre siden hevder mange at innvandrere bør forstå norsk systemer og regler slik at de kan bevare sin kultur og samtidig være en del av samfunnet de kom til.

Informantene i denne studie har muslimsbakgrunn og var opptatt av religions betydning for integrering, fordi det inneholder normer som skal overholdes og det kan sees som individuelt og kan ikke generaliseres. For det finnes varierende grad av religiøsitet. Religionspraksis varierer for enkeltindividet på områder som alkoholkonsum, mat, klesstil og daglig bønn og faste måned. Noen jobber i yrker der mange andre muslimer ser som vanskelig, allikevel omtales religion ofte som en barriere for integrering (Døving, 2009, s.108). I norsk kontekst forekommer det ofte med diskusjonen om bruk av religiøse hodeplagg, og saker der innvandrere med muslims bakgrunn nekter å håndlise eller å jobbe med butikker der salg av alkohol og svinekjøtt er en del av arbeidsoppgaver. Dette tematiserte mine informanter og kan forstås som et ønske om å følge religion og deres islamsk verdier for å være en god muslim. Somalisk kultur består av både religiøse verdier og kulturelle tradisjoner og legger mye vekt på om å være en praktiserende muslim. Somaliere er mest praktiserende muslimer i Europa og gir barna deres oppdragelse basert

på deres kultur og religion, samtidig kan det diskuteres hvor mye enkelt individet praktiserer religion (Fangen, 2008). Informantene viste i en vis grad kultur og religions konservatisme som jeg tolker indikerer et ønske om å beholde kulturelle og religiøse verdier. En grunn til dette er at alle kom til Norge som voksne. Religionspraksis sto sterkt i deres liv i Somalia og de har et ønske om å forsette disse. På den andre siden påpekte de nødvendigheten av tilpasning og ha felleskap med Norsksamfunnet uansett identitet og bakgrunn. Religion og kultur er noe private og individet har rettighet til å bevare og deltakerne argumenterer for at dette er ikke noe som hindrer integrering. Man kan jobbe i Norge, lære norsk og gå på skolen mens individer har og praktiserer andre kulturelle og religiøse verdier. Det trengs bare tilrettelegging og at man finner alternative løsning. Dette samsvarer med målet av integrering, som handler om like muligheter og retten til forskjell. Det er uheldig med større fokus på religion og kulturelle forskjeller enn felles verdier som kan forene folk.

5.4 Funnene i lys av nettverk og sosial kapital.

Nettverk hadde stor betydning for deltakende i denne studie og tematiserte både kontakt med norske og somalisk miljø. Det framkom at nettverk innvirker integrering både positivt og negativt og deltakelse i begge nettverk kontrasterer ikke, derimot bidrar begge på forskjellige måter. Sosiale nettverk har en verdi for enkelt individer, aktører i samfunnet og refereres ofte til som sosial kapital. Relasjoner skaper tillit, gjensidighet, og forventning til livet i et fremmed land setter betingelser for hvilken hjelp man får og av hvilket nettverk man får hjelp.

Deltakerne var opptatt av brobyggende nettverk og relasjoner med etniske norske hadde derfor betydning for utvalget for å kunne få tilgang på slik nettverk må en ha relasjoner og tillit med nordmenn. Det oppleves som støtte eksempelvis finne arbeid gjennom nettverk, ta utdanning og fullføre skole ved å få hjelp. Forbedre språknivå ved praktisere språk med norsk talende ute i sosiale arenaer enn bare på skolen. Praktiske hjelp, veiledning som bidrar til bedre system forståelse i Norge. Informasjonstilgang og tilhørighet til det nye samfunnet. Dette samsvarer med den teoretiske forståelse av sosial kapital av typen brobyggende. Ifølge tidligere forskning brobyggende sosial kapital er aktuell for integrering (Ødegård et.al.,2014; Engebriksen & Fuglerud 2009). Putnams Teori om brobyggende sosialkapital har en betydning i informasjonstilgang og andre

ressurser og er en forutsetning å komme videre i en integreringsprosess. Den spiller en rolle for innvandreres følelse av felleskap og tilhørighet til det nye landet, og det å ha bånd med resten av samfunnet. Dette er noe jeg får inntrykk av i materialet. Økt sosial integrering er viktige for livskvalitet og for å bo i et fremmed land. For innvandrere virker dette som inkludering og hindrer utenforskap i samfunnet. Integrering er opptatt av mangfoldet i samfunnet og derfor er slike koblinger viktig for strukturell integrasjon og tillit mellom ulike grupper i samfunnet, og kobler mennesker med ulike sosioøkonomiske, kulturelle og etniske bakgrunn sammen. Det resulterer et velfungerende samfunn. Samfunnet med isolerte individet og uten samhold er ikke naturligvis rikt på sosial kapital (Putnam, 2000, s.19). Informantene påpeker økt behov på møteplasser. Dette støttes av (Ødegård et. al., 2014. s. 10-11) og tyder på at mangel på møteplasser og fellesarenaer hemmer integrasjon og bidrar negativ for tilhørighet. På den andre siden oppleves nordmenn som tilbakeholden og det kan hindre etablering av nettverk og demper motivasjonen innvandrere har for å bli kjent med nordmenn og tilhørighet i samfunnet. Informantene sier likevel at nettverk etablerte gjennom arbeid, fritidsaktiviteter, naboskap og bekjentskap i lokalt miljø representerer deres brobyggende relasjon med nordmenn, men det er ikke gitt at den utvikles til videre sosial integrasjon på andre fellesarenaer mellom dem.

Bindene sosial kapital handler om nettverk med de som vi har til felles sosialt, økonomiske eller etniske (Schiefløe, 2015). I integreringsdebatt blir etniske nettverk ofte baserte på landbakgrunn eller etnisiteter omtalte som integrerings hemmer og internt orientert enn orientert mot majoriteten. Den type sosial kapital hindrer relasjoner og tilgangen til majoritetsbefolkning og fører til mindre informasjonstilgang (Fuglerud & Engebrigtsen, 2009, s.68) Men argumentasjonen går også ut på at deltakelse i bindene nettverker er en forutsetning for brobygging. For eksempel innen et etniske nettverk er det ressurser på tvers av individer og på majoriteten og det kan være en forutsetning til brobyggende sosial kapital. Funnene i denne studie bekrefter dette og viser at det hindrer stress, isolasjon og mistrivsel i Norge og det finner vi den teoretiske forståelse av bindende sosial kapital og etniske nettverk som sosial kapital gir trygghet, sikkerhet og erkjennelse for medlemmene (Wollebæk & Seggaard, 2011; Ødegård et.al., 2014). Berg og Lauritsen (2009) støtter dette med at det å ha venner med samme bakgrunn har betydning for forebygging mot isolasjon og å ta vare på sin identitet. På den andre siden kan man argumentere for at det tette miljøet skaper atskillelse basert på etniske grupper

og forsterker skillelinjer mellom etniske grupper og majoriteten. Det hindrer medlemmer til å forstå Norsk kulturelle koder og språklig kompetanse, danne nettverk med andre, og muligheter til å delta i arbeidsliv og integrere seg i samfunnet. Nære relasjoner, særlig familie og venner har en stor rolle for etablering i et nytt land (Engebrigtsen & Fuglerud, 2009, s.60). Det gjør en i stand til å håndtere store utfordringer og er aktuell for informantenes innpassning i Norge hvor språk, kultur og verdier er forskjellige fra Somalia. Det er en stor hjelp til dem og gir trygghet eksempelvis i form av informasjon, oversettelse av språk og rådgiving. Det finnes ressurssterke etnisk somaliere som kan bidra og veilede hvordan en kan få en jobb eller delta i andre samfunnsarenaer. Jeg kan trekke inn min erfaring om dette. Somaliere og andre minoriteter i mitt nettverk ser på meg som en ressurs sterk siden jeg studerer på høyskolen og spør meg å hjelpe alt fra å skrive en jobbsøknad for dem, fylle ut skjemaer, spør om råd og skolehjelp, på den måten bidrar etniske nettverk at individet lykkes med integrering. Somalisk nettverk er basert på familie, slektskap og klan (Engebrigtsen & Fuglerud, 2009, s.64-65) og mobiliseres ved behov når en som tilhører klanen trenger støtte. Det er forventning og plikter for medlemmer i samme klan og slekt. Et veldig kjent trekk i somalisk kultur er «qaaraan» som betyr penge innsamlingsaksjon for å støtte noen som virkelig trenger det ved behov og andre uforutsette hendelser. Medlemmene i klanen er forpliktet til å betale etter evne. Mye av det kulturelle verdier er reproduserte i Norge. Engebrigtsen og Fuglerud (2009) viser at Somalisk nettverk er preget av begrenset grad av bindende sosial kapital og brobygging på grunn av dårlig samhold og splittelser basert på klan tilhørighet, i motsetning til dette viser empirien at somalisk kontakt på individuelt nivå fungerer bra og at en god kjemi mellom dem er en grunn til at somaliere ofte foretrekker etnisk somalisk nettverk og liker å være sammen med andre somaliere. Dermed ser flest somaliere at deltakelse i slik nettverk er en måte å vise deres somaliske tilknytning og videreføring av deres somaliske identitet og kultur. Somaliere har en muntlig kultur, hvor man viderefører erfaringer og historie muntlig. De er politiske engasjert og menings utveksling og felles arenaer for diskusjon er derfor et viktig somalisk kulturell trekk (Fangen, 2008). Det å delta i et nettverk med samme identitet, språklig og historiske opphav dyrker kulturelle særegne. Somaliere følger ofte med på politiske og økonomiske utviklinger i opprinnelsesland, og er mye opptatt av hva som skjer i Somalia. Det tyder på to geografiske tilknytting, både i Somalia og i Norge. En konsekvens av dette er at det hindrer brobyggende nettverk som bidrar til integrering, språklæring og mer kontakt med majoriteten i Norge.

5.5 Språk er en viktig Nøkkel

Resultat tyder på at Språk er viktig for kommunikasjon og fungere i jobb og andre sammenheng. Sett i lys av et integreringsperspektiv gir norskbeherskelse makt og evner til å mestre livet i Norge, og dårlig språk innebærer usikkerhet i daglivet i Norge og virker negativt på f.eks. familie situasjoner, jobbsøking, utdanning, og på barna -skole - samarbeid og kommunikasjon. Sistnevnt samsvarer med det Abdullahi Elmi Ibrahim (2020) finner i sin master avhandling om somaliske foreldre og skole samarbeid. Et funn som tyder på at språklige og kulturelle barrierer hindrer et godt samarbeid mellom somaliske foreldre og skole. God norskkunnskap er viktig for innvandrere å få innpass i arbeidsliv, utdanning og deltakelse i andre samfunnsarenaer (NOU2011:14, s.226-227), men det er ikke bare språkkunnskaper som er viktig, manglende kompetanse er en annen årsak til mange innvandrere står utenfor arbeidsmarked, og for mange er språk en hinder for å gå på skole for å kvalifisere seg på norsk arbeidsliv som krever mye av språk, kompetanse og erfaring. På den andre siden dokumenterer forskning at mange innvandrere som behersker språk og har nødvendige kvalifikasjoner står utenfor arbeidsmarked. En grunn til dette er system diskriminering som jeg nevnte, og er en trussel for tilhørighet og fellesskapsfølelse. Det undergraver prinsippet om like muligheter og likeverdighet. Dermed er språk ikke alene avgjørende for å delta i arbeidslivet.

Informantene opplevde Norsk som et problem i første årene i Norge og gjorde det umulig å fungere i felleskap. Dette påvirker etablering av kontakt og nettverk og hemmer integrasjon mellom somaliere og nordmenn. En konsekvens av dette blir forsterket kontakt med etniske somalisk miljø som snakker samme språk, og forsterket kontakt med andre innvandrere hvor dårlig norsk ikke oppleves som problematiske, men bare brukes til å kommunisere uansett nivå. Innvandrere er mer usikre og redd når de snakker norsk med etniske norske enn andre innvandrere. Andre mulige forklaringer er felles identitet, f.eks. at alle er fremmede i Norge, eller deler muslims identitet og felles verdier. Alle i denne studie presiserer at Norsk er nøkkelen og åpnet mange dører for dem. På den andre siden kan man argumentere for at nordmenn forventer et høyt nivå av språk til tross for at å lære et nytt språk er utfordrende. Det trenges mye arbeid og tiltak for at somaliere lærer norsk for bedre integrering. Høyt nivå av norsk styrker

mulighetene på arbeidsmarked, og gir potensialet til integrering. (Valenta, 2009; NOU 2011:14). Empiriske funn og forskning på feltet tyder på at norsk er betydelig faktor som innvirker deltakelse på arbeidsmarked og andre arenaer.

6. konklusjon

Jeg vil med dette kapitlet oppsummere sentrale funn med utgangspunkt av oppgavens formål, problemstilling og forsknings spørsmål.

6.1 Hvordan erfarer utvalget integrering i Norge?

Resultatene viser viktigheten av å være integrert i samfunnet. Informantene ser integrering som nødvendig og mener at det har stor betydning for somalieres liv i Norge og til å lykkes på flere områder. Integrering i det norske samfunnet gir en opplevelse av selvstendighet, tilhørighet og mestring. Funnene viser at dårlig integrering gir økonomiske og sosiale problemer fordi man blir ikke selvstendig og mulighetene begrenses i Norge. Dette kan føre til dårlige levekår, mistrivsel, familie problemer og dårlig oppfølging av barna-skole- samarbeid grunnet mangel på språk og system forståelse. Et ofte omtalt konsekvens av manglende integrering er å stå uten arbeid, ha dårlig norsk kunnskap og være avheng av hjelp. Derfor viser studien at integrering er et prinsipp som gir mulighet for innvandrere og somaliere til å være en del av samfunnet. Det kom ikke fram krav om assimilasjon, men at majoriteten favoriserer de som opptrer nær dem, men det som informantene var opptatt av var nødvendigheten av å være en del av samfunnet mens de bærer deres kultur og identitet. Integrering erfares ensidig, og immigranter pålegges ansvar for egen integrering. Majoriteten krever og presser mer og det kan oppleves som krav om kulturell likhet. Studien viser at majoritetens rolle for å inkludere innvandrere er lite tematiserte i integreringsdebatten, men derimot oppfordres innvandrere til å integrere seg og klare seg alene. Integrering oppleves til å være en individuell prosess og personlig faktorer som innsats og motivasjon innvirker måloppnåelse og individuelt integreringsarbeid. Mitt inntrykk er at dette fremsto som viktige og fremhevet i alle samtaler. Selv om empirien viser integreringsutfordring om å få arbeid, nevnes det egen innsats er viktig for komme inn på arbeidsmarked, lære språk og etablere nettverk og fungere i samfunnet. Individuer var i fokus i alle intervjuer og dette kan sees i lys av Norges integreringspolitikk som setter individet mer i fokus enn grupper.

6.2 Hva legger det i å være integrert?

Studien viser at informantene forstår integrering som gode språkferdigheter, å være i arbeid eller under utdanning, forstå norsk regelverk og system og samtidig følge disse og ha nettverk med majoritet og delta i lokale aktiviteter. Dette kan tolkes som en vektlegging i formel integrering, dvs deltakelse i offentlig sfære samtidig dette er til felles med det teoretisk og politisk definisjon om temaet. flest informanter var mindre opptatt av sosial og kulturell integrering og mente at integrering ikke innebærer å ta norske levemåter til seg, men at deltakelse og felleskap med samfunnet man lever i samtidig som man beholder sitt kulturelle opphav. Dette kan ses som en hindring av sosiale integrasjon mellom somaliere og norske. Integrering avhenger av de tilpasninger en tar i møte med norsk samfunn og kultur. Dette igjen viser diskusjonen om hvordan integrering skal tolkes. Resultatet viser at kulturell og sosial integrering er de mest problematiske side av integrering fordi ulike kulturer hindrer sosial integrasjon, og relasjoner med nordmenn, som er kulturelt forskjellige fra somaliere.

6.3 Hvilke faktorer oppfatter informantene innvirker somalisk integrering i Norge?

Informantene oppfatter en del faktorer som har mye å si om somalisk integrering. Resultatene viser at somalier har en sterk kultur som påvirker hvilke handlinger informantene foretok. En grunn til dette er en del islamske praksiser representeres i somalisk kultur. Kultur blir ofte fremhevet i innvandrerddebatten i Norge. Med utgangspunkt i denne studie, vil mindre fokus på forskjellighet og økt kultur forståelse være viktige faktorer som kan bidrar til vellykket integrering, hvis dette ikke er tatt i betraktning kan det skape avstand i samfunnet og er en trussel for integrering. Studien viser utfordringer knyttet til kultur og religion. Religionspraksis og kulturelle normer innvirker sterkt på deres integrering i Norge, fordi begge to former individet liv og fører til bestemt holdninger og handlinger. Informantene så ikke dette som et hinder for integrering, derimot kritiserte de debatten rundt det, som bare vektlegger forskjellighet framfor somalieres evner til å tilpasse seg i Norge. Informantene var opptatt av Balanse mellom å være somalier og muslim og samtidig tilpasse seg i samfunnet, noe som

integreringsbegrepet vektlegger mer enn assimilering- og segregerings tilnærminger om tilpasning i det norske samfunnet.

Studien finner at ressursene som kan finnes gjennom nettverk med både somaliere og etniske nordmenn oppfattes betydningsfulle for informantenes integrering. Grad av kontakt mellom nordmenn og somaliere har betydning og innvirker positivt for integrering. Økt kontakt gjennom norske venner styrker språk nivå, system forståelse, informasjons og jobbmuligheter. For somaliere kan dette virke som «fordelen av brobyggende sosial kapital» og er en kilde til informasjon enn bindene nettverk, men verdien av svake bånd er ikke gitt. Det er mye som tyder på at ressurser som finnes her avhenger av potensialet, struktur og ressurser av hver enkel deltaker og det er ikke alltid antall relasjoner som er viktige, men kvaliteten og egenskaper av nettverk.

Etniske somalisk nettverk erfares både som positiv og negativ innvirkning på informantenes integrering i norsk samfunnet. Til de positive sider nevnes den trygghet, og støtte som somaliere gir i det nye landet. Hjelpen uttrykkes i form av informasjon, språkhjelp og rådgiving. Bekreftelse av identitet gjennom kommunikasjon av fellesspråk motvirker isolasjon, mistriivsel og stress, og på den måten gir det trygghet, men prioritering og deltakelse i bare somalisk nettverk kan innvirke negativt på kontakt og nettverk med majoriteten og hemmer derfor læring og forbedring av språk nivå.

Gode norsk kunnskaper er omtalt som viktig for integrering og er nøkkelen til å klare seg i Norge eksempelvis på arbeidsmarked, samfunnskunnskap, kommunikasjon og sosiale relasjoner. Integrering var nødvendig for alle informantene, og de var tilpasset i samfunnet i en varierende grad på bakgrunn av deres muligheter og forutsetninger.

Referanser

- Ali, A. (2010). The rough road to integration. the case of the somali immigrants' Integration in Norway. ÅS: Masters thesis. Norwegian university of life sciences. doi:<http://hdl.handle.net/11250/187723>
- Arbeids og inkluderingsdepartementet. (August 2009). *Somaliere i Norge. en arbeidsgruppe rapport*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/aid/publikasjoner/rapporter_og_planer/2009/r_somaliere_i_norge.pdf
- Berg, B., & Lauritsen, K. (2009). *Eksil og Livsløp*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of Capital . I J. G. Richardson, *Handbook of theory and research for Sociology of Education* (ss. 241-258). Newyork: Greenwood publishing group.
- Brochmann, G. (2002). Velferd, Integrasjon og Majorites Legitimitet. I G. Brochmann, T. Borchgrevink, & J. Rogstad, *Sand i Maskineriet. Makt og demokrati i det flerkulturelle Norge* (ss. 27-56). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag As.
- Brochmann, G. (2006). *Hva er innvandring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bukve, O. (2016). *Forstå, Foklare, Forandre om design av samfunnsvitenskaplig forskning* . Oslo: Universitetsforlaget.
- Coleman, J. S. (1988). Social kapital in the creation of human capital. *American journal of sociology*,94, ss. 95-121.
- Døving, C. A. (2009). *Integrering Teori og Praksis*. Oslo: Pax forlag AS.
- Engebrigtsen, A. I., & Farstad, G. R. (2004). *Somaliare i eksil: En kartlegging av erfaringer fra fem kommuner og åtte bydeler i Oslo*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst,velferd og aldring NOVA skriftserie 1/2004.
- Engebrigtsen, A. I., & Fuglerud, Ø. (2009). *Kultur og Generasjon Tilpasningsprosesser blant Somaliare og Tamlere i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Eriksen, T. H., & Sajjad, T. A. (2020). *Kulturforskjeller i Praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (7. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Fangen, K. (1. Desember 2006). *Stolthet og krenkelse: Somaliarenes opplevelser av tilværelsen i Norge*. Hentet fra <https://psykologtidsskriftet.no/vitenskapelig-artikkel/2006/12/stolthet-og-krenkelse-somaliarenes-opplevelser-av-tilvaerelsen-i-norge>

- Fangen, K. (2008). *Identitet og Praksis-Etnisitet, klasse og kjønn blant Somaliare i Norge*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Fangen, K. (2009). Sosial ekskludering av unge med innvandrere bakgrunn. Den relasjonelle, stedlige og politiske dimensjonen. *Tidsskrift For Ungdomsforskning*, 9(2), ss. 91-112.
doi:<https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1055/922>
- Fauske, H. (2014). Minoriteter, marginalisering og inkludering på "utsiden av Samfunnet". I M. S. Kaya, & H. Fauske (Red) *Innvandrere på Utsiden av Samfunnet*. Oslo: Abstrakt forlag .
- Friberg, J. H., & Elgvin, O. (2014). *Når aktiviering blir Ydmykelse. En studie av Møtet mellom somaliske innvandrere og NAV*. (Fafo rapport 43). Hentet fra <https://www.fafo.no/images/pub/2014/20390.pdf>
- Friberg, J. H., & Elgvin, O. (2016). Når Velferdsstaten bryter tilliten ned: Somalisk innvandrere i møte Nav. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 56 (03), ss. 257-284.
- Gabowduale, K. (2010). Somali families in Norway. A Critical review of the changing socio-structural situation and its consequences of the family. Oslo: Master thesis. University of Oslo. doi:<https://www.duo.uio.no/handle/10852/15301>
- Granovetter, M. (1973, may). The strength of weak ties. *American journal of sociology*, ss. 1368-80.
- Gaas, M. H. (2018). Order in chaos: understanding governance in Somalia. Ås, Norway: Doctoral thesis. Norwegian University of Life Sciences, Ås.
doi:<http://hdl.handle.net/11250/2572166>
- Haakonsen, J. M. (2005). Somalia-historie, kultur og samfunn. I K. Nes, T. Skoug, & M. Strømstad (Red), *Spmaliare i Norge. Perspektiver på språk, religion og integrering* (ss. 11-32). Oslo: Oplanske Bokforlag.
- Ibrahim, A. E. (2020). Lek eller læring? En kvalitative studie om Somaliske foreldres opplevelse av skole-hjemsamarbeid. Bergen: Masteroppgave. Uiversitet i Bergen. doi:Lek eller læring? En kvalitativ studie om somaliske foreldrenes opplevelse av skole-hjemsamarbeid

- Integreringsloven. (2021). *Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid*. Norway: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra <https://lovdata.no/lov/2020-11-06-127>
- Kadushin, C. (2012). *Understanding social Networks, Theories, concepts and findings*. Newyork: Oxford university press.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Meld.St.6. (2012-2013). *Enhetlig integreringspolitikk*. Barne, Likestillings- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-6-20122013/id705945/>
- NOU 2011:14 (2011). *Bedre integrering. mål, strategier og tiltak*. Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2011-14/id647388/>
- NOU 2017:2 (2017). *Integrasjon og tillit- langsiktige konsekvenser av høy innvandring*. Justis- og Beredskapsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-2/id2536701/>
- OpenSociety Foundations. (2013). *Somalis in Oslo-Somalis in European cities. Report from the at home in Europe project*. Newyork: Open society Foundations.
- Putnam, R. (2000). *Bowling Alone The collapse and revival of American community*. Newyork: Simon & Schuster Ltd.
- Rogstad, J. (2011). Grensløst engasjement. Sosial kapital og behovet for transnasjonale perspektiver. I D. Wollebæk, & S. B. Seggaard (Red). *Sosial kapital i Norge*. Oslo: Cappelen Damm.
- Schiefloe, P. M. (2011). *Menneske og Samfunn. Innføring i Sosiologiske Forståelse* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Schiefloe, P. M. (2015). *Sosiale landskap og sosial kapital. Nettverk og Nettverksforskning* (2. utg.). Oslo: universitetsforlaget.
- St.meld.nr. St.49. (2003-2004). *Mangfold gjennom inkludering og deltakelse. ansvar og frihet*. Kommunal og regional department. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/4cd5860b96454b55b3d79eb8a472e768/no/pdfs/stm200320040049000dddpdfs.pdf>

- Statistisk sentralbyrå. (2021, mars 9). innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre. Oslo. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre>
- Statistisk sentralbyrå(SSB). (2021). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter kjønn, statistikvariabel, år og landsbakgrunn. Hentet april 20, 2021 fra <https://www.ssb.no/statbank/table/05183/tableViewLayout1/>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og Innlevelse*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og Innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetode i praksis*. Oslo: Gyldendal Norsk forlag AS.
- Tjora, A. (2018). *Viten skapt. Kvalitative analyse og teoriutvikling*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative Forsknings-Metode i Praksis*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Valenta, M. (2009). *Finding friends after resettlement. Social Networks and everyday life of immigrants in Norway*. VDM Verlag.
- White, P. (2017). *Developing Research Questions*. London: Palgrave-Macmillan publishers.
- Wollebæk, D., & Seggaard, S. B. (2011). Sosial kapital i Norge. Oljen i Maskineriet. I D. B. Wollebæk & S. B. Seggaard (Red) *Sosial kapital i Norge* (ss. 11-22). Oslo: Cappelen Damm Akademisk AS.
- Wollebæk, D., & Seggaard, S. B. (2011). Sosial kapital-Hva er det og hvor kommer det fra? I D. Wollebæk, & S. B. Seggaard (Red). *Sosial Kapital i Norge* (ss. 25-45). Oslo: Capellen Damm Akademisk.
- Ødegård, G., Logo, J., Steen-Johnsen, K., & Ravneberg, B. (2014). *Felleskap og forskjelligheit*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Øian, H. (2014). Innvandring og sosial integrering. I M. S. Kaya, & H. Fauske (Red) *Innvandrere på Utsiden av Samfunnet* (ss. 63-83). Oslo: Abstrakt forlag AS.

**Antall ord i oppgaven ekskluderte forside, sammendrag, forord,
innholdsfortegnelse og referanseliste- 20538**

Vedlegg: 3

Vedlegg 1 Intervjuguide

Problemstilling: - Hvordan opplever/erfarer voksne somaliere integrering i Norge og Hvilke faktorer innvirker somalisk integrering?

innledning og bakgrunn Spørsmål

Alder, sivilstatus -gift/ugift-kan du fortelle litt om deg selv

Hvor lenge har du bodde i Norge hadde du noen nære i Norge før du kom. Hvordan etablerte du deg i Norge etter ankomsten

Har du utdanning i Norge eller hjemland. Hvordan er Norsk kunnskapen din

Hvordan er arbeidsstatusen din nå- hvilke typer jobb erfaring har du i Norge

Hoveddel

Integreringsprosess i Norge

Kan du fortelle din erfaring om integreringsprosess i Norge siden du kom til Norge oppfølging. Hvor lang integreringsprosess har du kommet

Hvilke faktorer oppfatter du har innvirket din integreringsprosess

Hva legger du selv å tilpasse i det Norskesamfunnet

Tror du at det er godt tilrettelagt for innvandrere å tilpasse seg i Norge

Hva betyr å være godt integrert. Oppfølging-Hvordan beskrive du det

Hvilke erfaringer har du fra offentlig integreringsprosess? Hvilke utfordringer møter de nyankomne og hvilke muligheter får de

Hvilke faktorer opplever du fremmer integrering i Norge? Og hvilke kan hemme

Opplever du innpassing som et krav fra stort samfunn eller vilje fra deg

Hvordan er forhold mellom botid og integrering

Nettverk og integrering

Hvordan er ditt sosiale nettverk. Oppfølging-Din etniske bakgrunn eller norske Hvordan er din kontakt mellom deg og nordmenn

Hvilken støtte forventer du å få fra ditt nettverk

Hvilke betydninger hadde sosiale nettverk og relasjoner for din integrering i Norge oppfølging på hvilke måter

Hadde du nytte på sosiale relasjoner -altså hvilke

Hvordan deltakelse i etniske nettverk og ikke etniske nettverk påvirker integrering

Hvordan kan sosiale relasjoner skaper mulighet for integrering

Integreringsarenaere

På hvilke måte kan arbeid og utdanning spiller rolle i integrering

Finnes det andre måter å innpasse f.eks. andre samfunnsarenaer som er viktig for integrering

Hvilke betydninger hadde disse arenaer for deg i integreringsprosess

Kultur og integrering

Hvordan påvirker kultur din integrering i Norge

Hvordan opplever du din opprinnelse og identitet i møte med Norsk samfunnet

Er det noen kulturelle verdier som du har lært fra Norge

Hvordan er din kjennskap til Norske kultur/samfunnet eller system

Hvilke kulturelle tilpasninger har du gjort i Norge

Avslutning

Kan du fortelle Største utfordringer som du har opplevde i integreringsprosess

Hvordan opplever du somalisk integrering i Norge

Hvordan oppsummerer du å integrere seg i Norge

Vil du delta i forskningsprosjektet «Hvordan opplever/erfarer voksne somaliere integrering i Norge»

Hei!

Jeg heter Qaasin Sheeqo Abdullahi, er heltidsstudent i masterstudie Samfunnsanalyse ved universitetet i Sørøst Norge (USN), Handelshøyskolen, Institutt for Historie, økonomi og Samfunnsvitenskap. Jeg planlegger å skrive en hovedoppgave i sist semester av studien, våren 2021. Dette er et spørsmål til deg om å delta i mitt forskningsprosjekt. formålet er å forstå hvordan voksne somaliere i Norge opplever integreringsprosess, og hva som innvirker og spiller rolle. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet, og hva deltakelse vil innebære for deg. i forbindelse med min masteroppgaveskriving, Jeg skal gjennomføre en kvalitativundersøkelse. Det betyr at jeg skal samle informasjon gjennom intervju. Tema er somaliere og integrering i Norge. Problemstillingen som jeg skal svare på er: -

Hvordan opplever/erfarer voksne Somaliere integrering i Norge. Hvilke faktorer innvirker somalisk integrering

Studien vil belyse hvordan voksne somaliere innpasser i Norge. For å gjennomføre dette forskningsprosjektet, trenger jeg et utvalg informanter for intervjuer. Det er i denne forbindelse jeg tar kontakt med dere. jeg spør om dere kan delta i undersøkelsen. Det er dere som sitter kunnskapen og erfaringer som trengs for å analysere, og drøfte i min oppgave. Jeg ber, og håper at dere kan dele opplevelser angående om temaet.

Informasjonen og datamaterialet skal kun brukes til forskningsmål, og er en viktig del i min masteroppgave. Jeg er ansvarlig for prosjektet. min veileder ved Universitet i sørøst Norge er førsteamanuensis Trond Løyning. Din deltakelse er viktig, og har mye betydning for min oppgave. Prosjektet er meldt til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) for personvern kravet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer at vi gjennomfører et intervju som varer ca. en time. vi avtaler tid og sted. Intervjuet er semistrukturert. Det betyr at du får et

tematiserte og forhåndsformulerte spørsmål. Jeg kommer til å stille oppfølgingsspørsmål underveis i samtalen. Det er også mulig å ta opp temaer som er ikke planlagt. Det vil bli tatt lydopptak av intervjuet. Dette er nyttig for å ta med alt som formidles, og bearbeide etterpå. Jeg tar også notater. Jeg har taushetsplikt i forhold til informantens identitet. Det betyr at alle opplysninger om identitet vil bli behandlet på en konfidensiell måte, og fullstendig anonymisert. Data som identifiserer deltakere, skal ikke avsløres. Det skal tilegnes et kodenavn til hvert av intervjuende, og hvem de er, skal bare studenten vite. Opplysninger om identitet skal ikke brukes i prosjektets presentasjon. Det skal slettes etter prosjektperiodens slutt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – Hvordan oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene som er fortalt om i dette skrevet. behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Navnet og opplysningene dine vil bli bevart. Lagrer datamaterialet innelåst. Det er kun studenten som har tilgang til lydfiler, og som kan gjenkjenne, og eventuelt finne tilbake til de ulike informantene. Lydfilene slettes etter transkribering (overføring i tekstform). Deltakeren kan ikke gjenkjennes i publikasjonen. Du har rett til innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg. jeg behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

For mer informasjon kontakt: -

Student: - Qaasin Sheeqo Abdullahi: -Qasimi77@hotmail.com

Veileder: - Trond Løyning: -Trond.loyning@usn.no

Spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet. NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Hvordan opplever/erfarer voksne somaliere integrering i Norge» og vil herved bekrefte å delta som informant. jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

Fornavn, Etternavn

/-----
----/

/Dato-----underskrift prosjektdeltaker-----
---/

Vedlegg 3

7.7.2021

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Hvordan opplever/erfarer voksne Somaliere integrering i Norge. Hvilke faktorer innvirker integrering hos denne gruppen.?

Referansenummer

981339

Registrert

07.10.2020 av Qaasin Sheeqo Abdullahi - 887598@student.usn.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Sørøst-Norge / Handelshøyskolen / Institutt for økonomi, historie og samfunnsvitenskap

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Trond Løyning, Trond.loyning@usn.no, tlf: 31009342

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Qaasin Sheeqo Abdullahi, qasimi77@hotmail.com, tlf: 46846309

Prosjektperiode

15.01.2021 - 30.06.2021

Status

22.10.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

22.10.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjema med vedlegg 22.10.2020. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/5f7dea63-0753-462b-9ac9-6bec9b870557>

1/2

